

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 72

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 7-30 Din, polletno 15 Din, celoletno 30 Din; za inozemstvo: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

SLS za korupcijo in visoke davke

Pred oblastnimi volitvami sem na tem mestu pisal, da bo slovensko ljudstvo «tako ležalo, kakor si bo postlalo». SDS je napredovala, radičevci so zelo nazadovali, tudi SLS je dobila mnogo manj glasov kakor pri skupščinskih volitvah, vendar je še vedno odnesla večino. Posledice so takoj nastopile: SLS videč, da ima volitve za sabo, se je v Beogradu oglasila za vstop v vlado, češ, da avtonomije itak nihče več ne smatra za resno in da je SLS pripravljena glasovati za vse, kar bodo radikali zahtevali od nje.

Radikali so bili v zelo težavnem položaju. Celo Radič jih je zapustil, a SDS in Davidovičevci so odklonili sodelovanje z njimi. Ostala je samo SLS. Radikali so bili baš pred odločitvijo, kdo od njih bo obtožen zastran korupcije. Če bi jih ne rešila SLS, bi morali v volitve, pri katerih bi njihova moč zelo popustila.

Posel je bil hitro napravljen. Iz vseh dogodkov vidimo sedaj dvoje stvari: SLS ni nič zahtevala glede avtonomije, temveč jo celo vrgla med staro šaro. SLS ni nič zahtevala glede znižanja davkov. Nasprotno, kakor en mož je na Svečnico glasovala za visoko in nespremenjeno dohodnino, zemljiški davek, invalidski davek, 30odstotno doklado na vse davke, za davek na ročno delo, za visoke takse in proti odpravi gostilniške takse.

SLS se brani, da ni mogla drugače storiti. Zakaj ne? Ako bi bila ona glasovala z nami, bi noben teh davkov v dosedanji višini ne mogel biti sprejet. Mi nismo nič pretiranega predlagali, ker vemo, da država mora imeti dohodke in ne more vzdrževati brez denarja ne šol, ne vojaštva, ne zunanjih zastopov, ne sodišč in drugih nalog. Kar smo predlagali, je bilo zelo zmerno: znižati smo hoteli bremena, ki so pretirana. Zakaj ni mogla SLS z nami glasovati? Na to ne more dati prepričevalnega odgovora. Hoče pa biti v vladi, da ima tri ministre in da more svoji stranki malo pomagati, ljudstvu pa ne.

Še hujše pa se je SLS izkazala, ko je šlo za glasovanje o korupciji. Prej je kričala, da je treba korupcijo pokopati, ko pa je prišla odločitev, je zatajila vse, kar je govorila in obetala, ter se je zvezala z radikali, da skupaj z njimi pogrne velik plašč pozabljenja preko vseh političnih dogodkov, zlasti pa na hudo afero glede gospoda Radeta Pašiča.

Vsi so bili presenečeni nad tem preskokom. Najbolj si je oči mencial g. Davidovič, ki je verjel klerikalcem, da so res proti korupciji. Tudi g. Pribičević se je čudil, češ, da kaj takega ne bi pričakoval od SLS. Jaz se nisem

čudil. Poznamo mi našo SLS, poznamo jo do kosti, vsa načela od krščanstva do demokracije so ji le sredstvo, da pridobi moč in potem začne z nasilstvom.

Za Slovence je velika sramota, da je večina njihovih poslancev potegnila s korupcionisti. Takoj se je izvedelo, da so radikali obljubili klerikalcem, da ne bo občinskih volitev v Ljubljani, ki se jih SLS boji, in da oblastnega odbora ne bomo volili po razmerju poslancev, temveč bo večina sama izvolila ves odbor. Klerikalci bodo torej v oblastnih odborih sami med seboj in brez nadzorstva. Tako nekako kakor pri cerkvenih zbirkah in pri cerkvenem imetju, kjer ljudstvu ne dopuste niti najmanjšega vpogleda.

Ali naj zaradi teh grdih sramot obujemo? Žalostno je res, da je slovensko ljudstvo tako zapeljano, da si je samo sebi škodo-

valo, a mi svobodni napredni možje vidimo v vseh teh dogodkih samo novo potrdilo, kako opravičen in zaradi tega potreben je naš boj s klerikalci. V trenutku, ko so ubogemu ljudstvu najbolj trobili o davkih in o srbskih korupcionistih, so kakor v posmeh šli glasovat za iste davke in za iste korupcioniste. Iz tega se vidi, kako zasmehujejo svoje volilce, da se pred njihovimi očmi upajo kaj takega storiti.

Na te žalostne dokaze neznačajnosti klerikalcev je edini odgovor: delati naprej, in sicer za slogo vseh naprednih ljudi, ki morajo ljudstvu odpreti oči, da bo izprevidelo, kako ga klerikalizem zaničuje in zlorablja ter kako se mu laže.

Mi vztrajamo in smo prepričani, da bo prišel dan, ko bo močna napredna fronta posvetila v poslednjo kočico z žarom svobode, enakosti in bratstva.

Narodni poslanec dr. Gregor Žerjav.

Preganjanje naše „Domovine“

Zopet so na delu sovražniki «Domovine». Pridigujejo o njej, v spovednici jo obrekujejo, mislijo si vrše radi nje. Vse zato, da bi naše ljudstvo čitalo samo klerikalne časopise in da ne bi slišalo glasu s v o b o d e in r e s n i c e.

Skoro vsak teden enkrat se huduje glasilo ljubljanskega škofa, da «Domovina» nič ne napada vere, češ, da je to hinavstvo. Obenem pa trdi politična duhovščina, da «Domovina» napada vero. Kdo ima prav? Pa se vidi, da klerikalci o «Domovini» lažejo enkrat tako drugi drugače, kakor jim kaže. Mi pa imamo lahko stališče: sodbo prepuščamo bralcem in bralkam «Domovine» in dobro vemo, da bo sodba pravična.

Neki političen duhovnik je pisal klerikalnim agitatorjem, da proti «Domovini» ničesar ne zmore, ker mu vsak «Domovinar» odločno zabrusi v obraz odgovor: «Gospod, jaz sam berem 'Domovino' in še nikoli nisem ničesar našel v njej zoper vero. Nasprotno: 'Domovina' nas opominja k spoštovanju vere in poštenemu življenju. Ako graja zlorabo vere v cerkvi, ima popolnoma prav, ker z zlorabo duhovniki veri več škodujejo, nego koristijo.» Tak odgovor zapre sapo politikujočemu duhovniku in ker ta ne more ničesar dokazati, je premagan.

Zanimivo je tudi to, da v Ljubljani in v večjih krajih politikujoča duhovščina nima poguma, v cerkvi in spovednici napadati «Domovino» in «Jutro». V Ljubljani torej ni greh, kar je greh na deželi. V Ljubljani bi se takim pripovedkam na glas smejali. Politikujoči duhovniki pač vrše to zlorabo samo tam, kjer ljudje še kaj verjamejo njihovim bajkam o pregrešnosti «Domovine».

Pred kratkim mi je pisala preprosta žena, kako je ugnala župnika v kozji rog zaradi «Domovine». Ko je župnik začel rohneti, da

je greh čitati «Domovino», mu je smeje rekla: «Gospod, saj tega sami ne verjamejo. Jaz mislim, da oni niso tako neumni, da bi kaj takega verjeli.» Možak je zardel in je priznal, da ni tako mislil. Kako pa je mislil? Misli je pač: «Če gre, gre. Če je tako neumna, da mi verjame, sem zmagal.»

Ljudstvo odgovarja duhovščini, da je ta na svojem mestu, dokler uči verske resnice in pošteno življenje, čim pa zmeša vero s strankarstvom, mu odkrito reče, da to ni več vera, ampak umazana politika. Duhovščina naj nikar ne misli, da je ljudstvo tako neumno, da bi verjelo vsako izmišljotino. Razorožili bomo to družbo, ki upropašča ugled cerkve, le, če bo videfa, da se ji vse smeje, kadar začne klobasariti, da je «Domovina» veri in cerkvi nevarna.

Nadaljnje uspešno sredstvo za razkrinkavanje verskih zlorab je širjenje «Domovine». «Domovino» drže pokonci njeni bralci in bralke. Čim več jih bo, bolje bo vsem. Zato vprašam:

Ali ste že naročeni na «Domovino»? Ali so sosedomi, sorodniki, znanci in prijatelji že naročeni nanjo. Ako ne, na delo, dokler ne bo v vsako družino prihajala vsak teden naša ljuba «Domovina»!

Dr. G. Ž.

Prekmursko pismo

Gospod urednik, preveč dolgo sem Vam nika ne pisao. Naj mi tega ne zamerijo, ar sem preveč dela meo z komitatskimi volitvami. Vi že gvušno znate, ka je naša stranka pri nas više 17 sto votumov dobila. To je za nas Prekmurce tak kak eden dober dež po velkoj sūši. Radič je v Prekmurji propadno. Našemj lūdsvi so se ednok oči odprle. Po dugih letaj smo mi Prekmurci na pravo pout stopili.

Gnesden so ešče druge partaje kak Kleklnova in Radičova več votumov dobile kak naša. Ali to je nikaj ne. Naših 17 sto votumov je naš kamen. to je naša skala, štere nišče nemre podreti. Vam prijatelje, šteri ste k tomi velkemi deli kcoj pomagali, gre velka zahvalnost za Vašo preveč velko delo. Vi niste nič dobili za Vašo delo ali v historiji si boste Vi lejpi spomenek gor obdržali za Vašo delo za bougšo prišestnost našega Prekmurja.

Za slobodo in lübezen med brati ide našo delo. Ne sovražtva, ne ogrizavanja, liki delo in dobra rejč na pravem mestu naj našemi siromaškemi lüdstvi bougšo in lepšo prišestnost prinese.

Demokracija, ednakost med brati, to naj bo evangelium, ki ga naši prijatelje morajo predgati po naših vesnicaj. V to slednjo kučo na naših bregaj more ta sveta rejč priti in vsakšemi sirmaki njegovo srdece presvetiti. Mi smo gnesden že na tistoj pouti, ka cejlo Prekmurje združimo v našoj stranki in začnemo trdo bojno za pravice našega lüdstva.

V vsakšo vesnico je že v velkoj meri naša lüde posvetila. Samo Bodonci, edina vesnica v celom Prekmurju, je trda kak kamen. Ne zamerno mi njim, ar oni ne vejo, ka delajo. Tisti nesrečni agitatori iz Bodoncev, iz Zenkovcev in Vadarcev, ki to naše siromaško lüdstvo na nepravoj pouti držijo, naj si gori zemejo špot celega Prekmurja. Vaši kraji so potrebni pomouči, ali Vi Vaše siromake ta tirate, gde nega za nje pomouči.

Za vekomaj pa si je med našim lüdstvom slab spomenek postavio zenkovski župan Hodošek Lajoš. Najprve je bio pri našoj stranki, pa je naslednje prek skočo na Radičovo. Naj bi se on vzeo za primerek invalida Kutoša iz Križevcev. Što našega Kutoša pozna, tisti tudi vidi, ka je pri našoj stranki samo čisto in odprto delo. Med prvimi, ki so se bili za pravice svojega lüdstva, bo zapisano za vekomaj ime našega invalida Kutoša in našega prijatelja Harija.

Grdo so Radičovi agitatori plüvali na našo stranko. Vsemogouče so lagali. Ali naši prijatelje so ostali trdni kak skala. Vsi tisti, ki pa so se dali premoutiti od grdega šimfanja Radičovih agitatorov, pa naj špot celoga Prekmurja na sebe zemejo.

Ešče edne volitve, in zadnji ostanki Radičove partaje v Prekmurju bodo zbrisani. Radičovi prekmurski korteši pa bodo okoli hodili kak generali brez soidakov.

Novi bougši cajti se bližajo. Naše lüdstvo bo skoro zdravo od demagogije. Najbole je po vühaj dobila Radičova gospoda iz Murske Sobote. Neštérni gospodje v Murskoj so že računali, kako bodo oni z našim lüdstvom delali, če Radič vse votume dobi. Ali oni so na to pozabili, ka človek obrača, Bog pa obrne. Že so na to računali, ka te sirmaske uradnike v kraj spravijo. Pa ka mislite, zakaj so oni šteli te uradnike vkraj spraviti? Mogouče zato, ar so uradniki nepošteni. Ne za loga volo. Oni so jih zato šteli vkraj spraviti, ar oni ne dopustijo, ka bi gospoda naše sirmake gütila. Naš kmet je to najbole razmo, zato je vkraj držo svojo pergüščo od Radičove ladice.

Što kakšo pomouč nüca, tisti se naj na svojo organizacijo obrne in tista njegovo rejč naprej da. Mi ščemo v prvaj vrsti našim lüdem na pomouč biti, ar smo mi njim to dužni. Vsakši, šteri «Domovina» čte, ma dužnost ešče ednega k coj dobiti. Za eden mesec more ešče ednok tolko «Domovin» v Prekmurju biti. Zato vsi na delo!
Prekmurski demokrat.

Politični pregled

Rečemo lahko, da so klerikalci danes najbolj sloveča stranka v Jugoslaviji, saj vse govori samo o njih in o njihovem čudovitem političnem skoku. Politična zgodovina Jugoslavije doslej ne pozna stranke,

ki bi tako čez noč završla vse, za kar se je doslej otepala na vse strani.

Ko so klerikalci stöpili v vlado, so zavrgli avtonomijo, pozabili na nekaj dni prej še z vso vneimo zagovarjane svoje predloge o znižanju davkov ter na Svečnicó glasovali v finančnem odboru za nespremenjene dose danje davke. Komaj se je poleglo prvo splošno začudenje zaradi takega postopanja klerikalcev, že je sledil nov dokaz, da klerikalci tudi boja proti korupciji niso smatrali za resnega, kajti v sredo je klerikalni zastopnik v anket-

nem odboru, ki ima nalogo preiskati razne korupcijske afere,

glasoval za radikalski predlog, s čimer bodo ostali korupcionisti nekaznovani.

kajti protipredlog samostojnega demokrata Popovića je baš zaradi klerikalnega glasu propadel. S tem se je onemogočila najbrže za vedno borba proti korupciji. To postopanje klerikalcev je tem žalostnejše in vse obsodbe vredno, ker se je SLS prej zavezala, da bo glasovala za protikorupcijski predlog SDS.

Celo Radiču vse to klerikalno početje ne gre v glavo. Na svojem nedeljskem predavanju v Zagrebu je

Stepan Radič silno ostro napadal klerikalce.

Med drugim je dejal, da so baš klerikalci najprimernejši za zvezo z radikali, ker so enako reakcionarni. Zanimivo je, da je ob tej priliki Radič preklical vse svoje nekdanje klevete proti Pribičeviću, češ, da so radičevci govorili, da je Pribičević slabši od radikalov in klerikalcev, pa je baš narobe res, kajti

Pribičević odklanja volilna nasilja in zahteva tudi boljšo državno upravo.

O klerikalcih pravi Radič dalje, da so pomagali radikalov v vprašanju nasilja in korupcije ter da hočejo vse postaviti pod papeževó copato.

Od drugih beograjskih dogodkov je beležiti

pobotanje jovanovićevcev z radikali.

Jovanovićeva skupina, ki je nedavno zapustila radikalsko stranko, je zopet sprejeta v radikalski klub. S tem so med radikale zopet sprejeti nezadovoljneži, ki bodo za enkrat sicer povečali število vladnih poslancev, toda je verjetno, da se bo z njimi nesoglasje v radikalski stranki le povečalo. Jovanovića samesa radikali niso sprejeli nazaj, a ga najbrže še bodo.

Od zunanjih dogodkov omenjamo

udušenje portugalske revolucije.

Portugalske vladne čete so prisilile upornike, da so se udali in da je sedaj v Portugalski zopet upostavljen red.

Soteščan:

Med trnjem in osatom

(Povest.)

Vrtec sem si izkopala,
drobne rožice sejala,
nageljne in rožmarin,
da sem motila fanto z njim.
(Narodna pesem.)

Prijetnost poletne nedelje se je zlivala po Lanišću, preprosti vasi na prijaznem holmcu sredi zelene ravnine. Vaščani so se hladili po sencali v zanimivih domačih razgovorih, sem in tja je kdo dremal ob knjigi ali časopisu. Okrog njih so se igrali otroci med glasnim vikom in krikom, odmevajočim po vasi.

Po poti mimo Gorenca je prišel visok mladenič ter se je, rahlo žvižgaje, ustavil ob ograji cvetličnega vrta na koncu hiše. Nepremično je gledal v okno v bled dekliški obrazek.

«Lojza!» jo je poklical, naslonivši se na ograjo.

«Martin!» se mu je odzvala in pritekla na vrtač. Sklonila se je nad gredico, da mu nabere šopek in pripne na prsi.

«Ne maram cvetja,» jo je zavrnil. «Saj praviš, da je nama odcvetelo...»

«Zopet se te prijema otožnost. Nekdaj si bil živahen, kakor se spodobi fantu; odkar pa veš, kam si prijadral, povešaš glavo in vzdihuješ...»

«Presenetilo me je nepričakovano odkratje — to, kar si mi razodela...»

«Nisem mogla molčati. Dolgo sem se bojevala, preden je padla odločitev, in končno sem izpregovorila...»

«Cvetlice so me zapeljale...»

«Nekdaj si se naslajal ob vonju, a danes jih odklanjaš. Hitro si se izpremenil...»

«Lojza, ne muči me s takimi očitki. Vest mi ničesar ne očita.»

«Stori, kar si obljubil. Čim delj boš odlašal, tem bliže bodo posledice in sramota.»

«Ne morem izpolniti...»

«Čemu pa potem še hodiš tod mimo? Izogni se me raj!»

«Povedat sem ti prišel svoje mnenje. Lojza, ločiva se kot prijatelja in pojdiva po svojih potih.»

«Prepozno, Martin! To bi bil storil lani, letos pa — že veš, kaj se je zgodilo. Ne preostane ti drugega kakor: drži besedo!»

«Ne morem, ker nisem prizadet. Ali meniš, da bova srečna, ako me prisiliš?»

Dekle je območalo. Ustrašilo se je besed, katerih pomena ni mogla tajiti. Glasno je zvenela resnica, vendar jo mora zadušiti, če hoče kaj doseči. Strogo mora nastopiti s svojo zahtevo.

«Martin, izvrši svojo obljubo,» je oblastno stopila predenj. «Strahovito se bom maščevala, ako me zavržeš.»

Beseda «maščevanje» je padla zviškoma na njegovo dušo. Potrj je stal ob ograji in bobnal zamišljen po suhem lesu. Dolgo ni mogel govoriti.

«No, ali si se premislil?» ga je vprašala nekoliko mehkeje.

«Prišel sem, da se pomeniva... Lojza, daj se odvrniti.»

«Seveda, zate bi ne bilo napačno. Toda jaz bi trpela. Ne, ne, o tem mi ni treba govoriti. Pojdi in premisli!»

Potrj je odšel Martin po vasi in zavil po prvi bližnjici, vodeči iz Lanišča v Razorje. Izognil se je vaščanom, meneč, da mu je odigrani dogodek zapisan na obrazu. Kmalu bi kdo kaj zaslutil, zakaj težko je prikriti nekaj takega, kar pozneje obsije solnce. Tedaj ne bo izdalo nobeno olepševanje, še tako tehtni izgovori ne bodo držali. Lojza ima nazadnje prav, ko ga sili, naj pospeši zakonsko zvezo. Na ta način bo napravil konec ter se izognil mnogim neprilikam. Občutil je hipno zadovoljnost, takoj pa sta se ga znova polotili skrb in žalost. Predenj so stopile strašne podobe nesrečnih zakonov. Tudi on ne more postati srečen ob ženi, ki ga je prisilila v zakon z nepoštenim dejanjem: Strah pred njenim maščevanjem pa mu je razbil vse predsodke in ga napotil, da se je odločil za poroko.

Brez navadnega požižgavanja je opravil živino ter je šel k počitku. Ves drugi dan je bil nedotakljiv in redkobeseden, nobena jed mu ni dišala. Večerje se ni dotaknil; očeta, ki ga je vprašal po vzroku, je osorno zavrnil.

Fant je nekam čemern,» je potožil Urbinc svoji ženi. «Pri nas do sedaj ni bilo tega in ni treba, da je odslej. Sam ne vem — nekaj mora imeti na srcu...»

«Odkar zahaja h Gorenca, je ves drugačen,» je velela mati. «Popolnoma so ga zmešali...»

«Kam? Kdo ti je povedal?»

«Plevelova Liza. Ona vse iztakne...»

«Ni mogoče. Naš Martin pa Gorenčeva Lojza — moj grunt pa njena dota! — Oče Urbinc se je s komolci naslonil na mizo in podprl glavo. — «Hm, hm, hm,» je premišljal in neverno odkimaval.

V Italiji se nam obetajo prav napeti dogodki, kajti

Mussolini je začel odkrito borbo proti kralju, ki je proti fašizmu brez vsake moči. Mussolinijeva vlada je odredila, da je vrhovni poveljnik italijanske vojske sedaj neposredno podrejen ministrskemu predsedniku in ne kralju. Spor, ki je nastal zaradi tega med Mussolinijem in kraljem, je dovedel do tega, da se je moral kralj lepo umakniti v ozadje in mora biti lepo miren, kajti gre mu celo za krono. Mussolini hoče postati italijanski cesar in prav nič izključeno ni, da bomo v kratkem videli pri naših sosedih novega cesarja — nekdanjega italijanskega socialista Benita Mussolinija.

DOPISI

VRHNIKA. Pred novim letom, ko so gotovi ljudje po hišah nabirali naročnike za «Slovenca» in «Domoljuba», se je vršil v cerkvenih govorih hud boj proti naprednemu časopisju. Sedaj v predpustnem času se pa vršijo boji proti nam gostilničarjem. Minulo nedeljo se je naš gospod dekan v svojem govoru razjezil zaradi gostilničarskih predpustnih vesellic. Poudarjal je posebno, da mladina močno moralno propada in da tudi pri ženah in možeh zaradi teh neprestanih vesellic popušča zakonska zvestoba. V tem zadnjem pogledu hočemo biti pravični in nepristranski sodniki ter kot taki primerjati naše veselice z naslednjimi dejstvi: V Katoliškem domu, kjer g. dekan zavzema predsednikovo mesto, se prirejajo vsako nedeljo in vsak praznik, najsi bo v postnih ali drugih časih, po našem mnenju za krščansko mladino nekoliko neprimerne predstave. Da se mladina v poznih nočnih urah brez spremstva svojih roditeljev vrača domov v oddaljene vasi, gotovo ni primerno, zakaj mladina je mladina in noč ima svojo moč. — Ko se bodo po predpustnem času po dokončanih naših gostilničarskih vesellicah pričeli prazniti naši prostori in ko bodo isti gostje, ki sedaj posejajo naše prostore, pričeli polniti sedaj prazno dvorano v Katoliškem domu, bo zopet vse v po-

polnem redu in tudi morala se bo zboljšala. Mi gostilničarji bomo pa tudi po končanem predpustu pogledali včasih te zanimive igre in privoščili si bomo v nočnih poznih urah s krščansko mladino vred tudi zanimive radijske koncerte. Poleg tega pa nas bodo v tem po samem škofu posvečenem domu zabavali še nekateri klerikalni prvaki z zelo okusnim govorjenjem, o katerem bomo, kadar nam bo zopet prilika dana, obširneje spregovorili. Končno se pa nadejamo, da bodo že ministri SLS skrbeli za gostilničarski obstanek, saj so v Beogradu glasovali proti znižanju gostilničarskih taks. — Gostilničarji.

DOLJNI LOGATEC. Krajevna organizacija SDS se najtopleje zahvaljuje vsem naprednim volilcem, ki so pripomogli v nedeljo 6. t. m. k tako častnemu izidu občinskih volitev, o katerih je «Domovina» že pisala.

DOLJNI LOGATEC. Dopisnik «Domoljuba» je v dopisu iz našega kraja silno hvalil našega župana g. Gabrijela Oblaka. Pozabil je le še povedati, koliko dolga je povzročil občinski odbor z g. Oblakom na čelu občini. Ta dolg bodo morali Logatčani plačevati še dolgo vrsto let. Dalje je pozabil povedati, da je dal občinski odbor podreti prejšnje še dobro ohranjeno občinsko poslopje do tal, za katero bi se lahko dobili težki tisočaki, če bi se to poslopje prodalo takrat, ko je bilo precej resnih kupcev. Odbor za popravilo župne cerkve v Dolnjem Logatcu, katerega predsednik je g. Oblak, je tudi zašel v dolg, ki znaša še čez 60.000 Din kljub temu, da je bilo že nad 110.000 Din prispevkov. Ta dolg seveda tudi pade na občane. Stroški teh popravil znašajo namreč okrog 171.000 Din po izjavi g. župana samega. «Domoljubov» dopisnik je pa le prav povedal, da je dobro znano vsem Logatčanom, kaj je v zadnjih treh letih napravil občinski odbor z g. županom na čelu.

RAKEK. Izid občinskih volitev je okrepil pozicijo SDS v občini. SDS je dobila od 499 oddanih glasov 283 (10 odbornikov), klerikalci, ki stalno propadajo v občini, so odnesli 159 glasov (5 odbornikov), zastopnik Radičeve stranke Matija Gabrenja pa si je pridobil le 57 glasov (2 odbornika), čeprav je sanjal pred volitvami o šestih odbornikih. Udeležba je bila 80odstotna. Posebno pozornost je vzbudila vas Slivnice, iz katere so

se vsi volilci razen dveh udeležili volitev. Naši mlajši somišljeniki so se odlikovali z agitatorskim delom. Na listi SDS so bili izvoljeni naslednji možje: kot nositelj liste posestnik g. Anton Juvančič (Rakek), dalje gostilničar gosp. Franc Gnezda (Unec), posestnik g. Andrej Pirc (Rakek), posestnik g. Jakob Milavec (Ivanje selo), železniški uradnik g. France Pavlovčič (Rakek), trgovec g. Lojze Udovič (Slivice), posestnik g. Franc Puntar (Unec), posestnik g. Janko Mlakar (Rakek), posestnik g. Martin Jeršan (Unec) in železničar g. Andrej Perko (Rakek). Iz imen je razvidno, da bo šla občina po dosedanji poštini, napredni poti. V današnjih kritičnih časih nikakor ni primerno strmoglaviti občino nepremišljeno v dolgove. Na drugi strani pa je tudi res, da stoji naša občina kot prometna točka in središče Notranjske pred važnimi kulturnimi in gospodarskimi problemi: urediti je uporabo kaldrmine, ker nikakor ne gre, da bi se zabilo toliko denarja v tlakovanje ceste s kockami. Cesta Laze—Ivanje selo, za katero se zavzema vojaško oblastvo, čaka na popravilo. Važno je vprašanje vzdrževanja meščanske šole, kar bi moralo biti na srcu ne samo naši občin, ampak vsemu okolišju. Misli ti bo treba na elektrifikacijo občine itd. Posebno pa je važno vprašanje izvedbe mednarodne postaje na Rakeku, to je razširjenja postaje Rakek, da bo postaja mogla zadostiti prometu. Občino zadeva poprava skrajno slabe ceste Rakek—Stari trg—Prezid, ki je zelo prometna. Torej polno gospodarskih vprašanj, od katerih je odvisen razvoj občine Rakek in s katerimi se bodo morali pečati bodoči odbori. Res je, da se ne dá vse to izvesti kar čez noč, ker bo treba obilo truda in materialnih sredstev. Zatorej odbor SDS ne obljublja občanom nebes in čudežev po metodi naših klerikalcev, pač pa obljublja, da se bo z vso vnemo in pošteno zavzemal po svoji moči za blagostanje občine. Živeli naši odborniki!

JESENICE. Dne 13. t. m. se je vršil pri «Mesarju» občni zbor krajevne organizacije SDS. Zbrali so se sami odločni možje. Novi odbor nam je jamstvo, da se bo demokratizem pri nas močno razmahnil. Zvečer je bila pri Mesarju maškera «Edinosti». Obisk nad vse sijajen, kar je dokaz, da uživa ta organizacija splošno priljubljenost. Le pogumno dalje! — Naše radikale ka-

«Ženske vse izsledimo,» se je bahala. «Imamo izborne zveze in pa dobre odnošaje. Liza mi prinese vsako novica, boljša je kot časopis.»

«Vem, vem. Babnica vse pobere, kar kdo iztrese in ne vpraša, koliko je res. Ne smeš ji vsega verjeti.»

«Fant se je izpremenil in to je dokaz...»

«Prinojkuš se kesam, ker sem mu dal kmetijo. Ako bi se ne bil prenaglil, bi morda preprečil. Tako pa — Reza, pripravi se, da boš odstopila...»

«Morala bom pač potrpeti...»

«Ti boš pa že potrpela! Povsod je morala tvoja obveljati. Reci no, če ni bilo res. Ali moreš tajiti?»

Urbinka se ni mogla zagovarjati, zato se je izognila odgovoru in pričela obirati Gorenca na Lanišču. — «Tak hinavec, o jej, jej in ona — brrr in salamiš nazaj. Ta Lojza je pa njuna hči; od vsakega ima nekaj slabega: od očeta hinavščino, od matere priliznjenost in jezičnost.»

«Dobre čase mi obetaš. Kakor da boljših nisva zaslužila...»

Prekinil ju je Martin, ki je nepričakovano stopil v sobo. Povesil je glavo pred njima, videč, da ga z mrkimi pogledi merita od nog do glave.

«Ženin,» ga je pičila mati zaničljivo.

«Fant, Bog te nima rad,» je vzrasel Urbinc. «Pa prav Lojzo si moral izbrati!»

«Kaj hočete, usoda je tako hotela...»

«Zabredel si, Martin, zabredel. Reši se, ako ni prepozno. Zakon je za celo življenje,» je tarnala mati.

«Rešitev ni mogoča. Pot je tako zaprta, da grem lahko naprej, ne morem pa se vrniti.»

«Poslušaj, Reza: ujel se je,» je namignil Urbinc. «Saj pravim, ta preklicana mladost! Tudi mi smo bili mladi, a nismo bili taki.»

«Verujte, da se kesam, kar mi seveda ne koristi...»

«Vidiš, taka je ta reč. Vem, da ti je žal in da je težko popraviti. Morda bi pa le našel izhod, ako bi nekoliko počakal...»

«Ne maram zaradi jezikov. Čim dalj bi odlašal, tem več bo govorjenja.»

«Ali jo pa tudi ljubiš?» je omenila mati.

«O ljubezni mi ne govorite. Kako morem ljubiti nekaj, kar mi je po sili padlo v naročje?»

«Ježeš, zakon brez ljubezni! Še tam, kjer se imajo radi, pridejo neprijetnosti, kako šele drugje! Povem ti, Martin: pekel si boš ustvaril; vajino življenje bo venelo med trnjem in osatom.»

«Kazen za mladostne grehe...» se je otožno pošalil.

«Ampak kazen je trda, Martin,» ga je posvaril oče. «Mnogi je niti ne prenesejo, drugi pa vse življenje zdihujejo pod njenim bičem.»

«Bom že kako prenesel...»

«Bog ti daj srečo. Midva z materjo ti je nisva nevoščljiva.»

Poparjen je odšel Martin iz sobe, da se ohladi zunaj v večernem hladu. Globoko je hotel premisliti položaj, toda misli so ostajale na plitvini ter se niso hotele poglobiti. Tema je bila okrog njega in v njegovi duši.

Nenadoma je opazil motno svitanje. Vstal je, kot bi se nekam odpravljal. «Kam,» je vprašal samega sebe. — «H Gorenca na Lanišče,» si je odgovoril. Ponovno se je odločil stopiti pred Lojzo in doseči svobodo. Morda jo bo pregovoril, da bo izpustila iz kletke jet-

nika, vse svoje pomisleke ji bo obrazložil. Morebiti jo bo ganilo, drugače bo moral ravnati proti svoji volji.

Napočil se je na Lanišče in prispel do Gorenca. Razločno je videl, kako se je nekdo odstranil od hišnega ogla in izginil na vrtu med drevesi. Meneč, da je kak ponočnjak, ni posvečal prizoru nikake pozornosti. Stopil je k zidu in potrkal na okno.

«Ali si ti, Martin?» se je Lojza oglasila.

«Prišel sem na pomenek,» ji je odgovoril.

«Torej si se odločil? Prav, prav, Martin, edino, kar naju more rešiti. Kdaj bo poroka?»

«Najbrž nikoli. Sila ni nikjer na mestu, najmanj pri ženitvi. Saj veš, da nisva drug za drugega...»

«A zato si prišel! Poslovil bi se rad in odšel nedolžen, jaz pa bi naj ostala v sramoti. Le kar pojdi, ropar nedolžnosti! Ampak za posledice boš odgovoren!»

«Že prav, zapeljivka! Najprej sladke besede, vedno nastavljanje, mamljivi pogledi in darila, potem pa žuganje in postavljanje na odgovornost.»

«Vsaka pot te je vodila na Lanišče. Zakaj si hodil, ako si vedel, da se ne zlagava? Ali sem te vabila na shode, žeganja in božja pota? Ako bi se mi ne bil pridružil zadnjič na poti z veselice, bi nama ne bilo treba tiščati pod zakonski jarem...»

Trdi očitki so mu zaprli sapo. Vendar se ni čutil toliko prizadetega, kolikor ga je dolžila. — «Kriv je nekdo drugi,» jo je ravnil zavrniti. «Ne raduj se bodočnosti, ako me prisiliš...»

«Hočem samo tebe, Martin. Samo ti lahko izbrišem madež pred oltarjem s poročnim prstanom. Drugega ne zahtevam.»

planovci zelo hvalijo. Zakaj? Noč in dan so bili na delu z zvijačami, obljubami in laskavimi besedami, da so priborili klerikalnem tretjega oblastnega poslanca. SLS je res lahko ponosna na svoje pomagače. V «Pravici» napada nekdo našo «Edinost». Ker naša «Edinost» nima madeža na sebi, pozivamo pisca, naj se drugič podpiše, da bomo vedeli, s kom imamo opravka. Obrekljivec naj bi raje pogledal proti jeseniški periferiji, kjer se zbirajo štorke, da našim pobožnim devičicam prinesejo svoje darove. «Demokratov ni več!» vpijejo naši klerikalci, v isti sapi pa ponujajo našim uglednim možem svoje prijateljstvo, češ, če pijemo bratovščino in se tikamo z demokrati, smo jim zlomili kopje. Pa se motijo. «Proč s politikol!» kriče klerikalci, sami pa opravljajo demokrate. Ob zadnjih volitvah so si zbrusili vse pete in celo slepca so privedli na volišče. Demokrati, spoznajte klerikalno hinavščino in pravilno presodite njihove sladke besede! Odstavitev dekana g. Koblerja je našla odmev tudi pri nas. Ne igrajte se z ognjem! Majhna iskra zaneti lahko velik požar.

BEGUNJE NA GORENJSKEM. Ze dolgo se nismo oglasili v Vašem cenjenem listu, ker nismo hoteli odgovarjati neslanim in neresnim dopisom klerikalnega dopisnika in agitatorja. Njegov trud je rodil itak neuspeh. Odštejmo njihovim glasovom črno vojsko iz Leš, pa vemo, pri čem smo. Kljub njihovemu neuspehu se že pojavljajo številni kandidati za županski stolček pri bodočih občinskih volitvah. Kdo bo nosilec liste, itak ne bodo odločevali volilci sami, ampak višja sila. Saj tudi drugače ne sme biti v stranki, ki ji manjka demokracije. Obljublja se nam, oziroma grozi, da bo državno oblastvo sililo ljudi v cerkev, bolje rečeno k pridigam. K maši hodijo verniki sami radi, ker so verni, samo za politiko v cerkvi ne marajo. — Zadnji čas imamo dober santinec, zato je bilo spravljenega mnogo lesa na žage in postajo. — Društveno življenje se nemoteno razvija dalje. Naši mali «Podmladkarji» so na Svečnico dobro igrali «Vedance», pravilno igro, katere dejanje se vrši v domačem kraju. Prosvetno društvo pripravlja za predpust veseligo «Stari grehi». Zaključili pa bomo pustni čas z veliko maškarado, ki bo prekošala po svoji pestrosti in neprisliljenosti zabavi vse dosedanje.

TRŽIČ. Minulo sredo se je vršil v prostorih hotela «Lončar» redni občni zbor organizacije napredne mladine «Edinosti». Po kratkih poročilih bratov predsednika, blagajnika in tajnika so se vršile volitve novega odbora, ki se je sestavil tako-le: predsednik Ivan Lončar, podpredsednik Nace Papov, tajnik Jože Papov, blagajnik Mirko Lauš; odbornika: Jože Javornik in Franc Bajželj; nadzorstvo: Riko Paternost in Dragotin Žabkar. Po slučajnostih se je občni zbor zaključil v veselem razpoloženju za nadaljnje delo.

POLJANSKA DOLINA. Naš Sokol vrši mirno in vztrajno svojo nalogo; njegova misel se vedno bolj utrjuje v dolini. Volitve so se mirno končale. Nekaterim so delale mnogo nepotrebnih skrbi, posebno posameznim gospodom duhovnikom, ki so obletavali vsa naša brda. Celu za varuha skrinjice smo imeli v neki občini duhovnika. Moramo pa pristaviti, da se agitacijski posel duhovnikom kaj malo spodobi in veri zelo škoduje. Omeniti moramo, da imamo v dolini hudega, neizprosne pristaša SLS, kateremu so pridejali ime Mussolini. Mož sicer nima take moči kakor oni Mussolini v Rimu, ki «rihta» kralja in papeža ter vso Italijo, ali tudi on ni brez moči, tudi on «rihta» župana in župnika v fari. Njegovi pristaši iz SLS sicer godrnjajo in se rote, da mora biti konec tega s prihodnjimi občinskimi volitvami. No, pa vseeno ni verjetno, da se bo to zgodilo. Iz župnišča se bo reklo, da je on najboljši katoliški mož in da gre za samo sveto vero, pa ga bodo zopet volili. No, če se bo to naše napovedovanje izkazalo za zmotno, bomo pa prav radi priznali možatost. Mož se je tudi pri zadnjih volitvah dobro obnesel. Ker smo že pri volitvah, povejmo še o sebi, kako mislimo o naših uspehih v dolini. Smo zadovoljni in nezadovoljni. V nekaterih občinah smo napredovali, v drugih nazadovali. To nazadovanje je pripisati deloma našim pristašem, ki so se odtegnili volitvam. Ti, o katerih ne dvomimo, da so sicer naprednjaki, pač niso prav ravnali. Pri zavednih volilcih ne sme nikdar igrati oseba kake vloge. Morda je ta ali oni tudi za hip nasedel gonji nasprotnikov, da je zato ostal doma. No, pa to se bo že drugič popravilo. Dalje je bil kandidat klerikalne stranke sam tratarski župan g. Uršič. Marsikoga je to ustrašilo zaradi morebitnih podpor po povodnji.

Tudi ta strah je bil odveč. Škoda je cenjena in podpore se morajo deliti po škodi in največjih potrebah. V splošnem lahko rečemo, da smo zadovoljni z izidom volitev. Seveda, dokler bomo naprednjaki razdvojeni v samostojne demokrate in samostojne kmete, dotlej ne bo tistega uspeha v dolini, kakršen bi bil lahko, če bi šli skupno. Zatorej naj se že enkrat opusti ta trdovratnost od strani SKS in nastopajmo ob takih prilikah skupno, saj je naša SDS za vse stanove, za kmeta še toliko bolj, ker večina nas državljanov je vendarle kmetijskega stanu.

MOZIRJE. (Smrtna kosa.) Tukaj se je 10. t. m. preselil v večnost g. Valentin Kos, posesnik na Brdem. Pokojnik je bil vzoren gospodar in je bila njegova hiša daleč okrog na najboljšem glasu. Bil je pa tudi blagega srca ter je vsakomur rad astregel, kdorkoli ga je kaj prosil. Zlasti je imel za siromake vedno odprto roko in jim je rad pomagal. Pokojnik je bil mnogo let član krajnega šolskega sveta ter je na tem mestu deloval v korist šoli. Istotako je bil mnogo let župan tukajšnje okoliške občine ter je skrbno gledal na splošne koristi svojih občanov. Zlasti je vedno skrbel za to, da niso imeli prevelikih plačil. Njegovega pogreba, ki je bil tudi jako veličasten, so se udeležili tukajšnji prebivalci v prav obilnem številu. Počivaj mirno, predragi pokojnik, ki nam boš vedno ostal v preblagem spominu!

ŠT. VID PRI STIČNI. (Smrtna kosa.) Tukaj je umrl v nedeljo 6. t. m. v 61. letu starosti posestnik g. Anton Kaporc. Na njegovi zadnji poti ga je spremljala velika množica ljudi, kar je znak, da je bil pokojnik splošno priljubljen. — Blag mu spomin!

SEVNICA OB SAVI. Da se naše sokolsko društvo nikakor ne more razviti, je vzrok deloma na članih, deloma pa na tem, ker od vseh strani prežijo na nas sovražniki. Tako nam nagaja tudi en sovražnik preko Save iz Radne. Ta je naš najhujši sovražnik. V njega knjižnici se dobi knjiga z naslovom «Hajmo mi Sokoli», katero je spisal duhovnik. V tej knjižici čitamo naravnost gorostasne neumnosti, tako n. pr., da je Sokol svobodomislec, ki lahko misli, kar hoče, in tako torej tudi lahko misli, da je Šmarna gora žgane in Sava raztopljeno maslo. Take neumnosti in še

«In prav to je, česar ne maram.»
«Ali misliš, da bom šla od hiše praznih rok? «Ne boš zlepa toliko priženil, da veš!»
«Ne ženim se zavoljo denarja...»
«Vem, vem, toda priložnosti ne odganjaj. Sreče ne najdeš vsak dan kakor kamen na poti. Ali hočeš?»
Mladenčič ni hotel niti pritrditi niti odkloniti. Njegov molk je razodeval, da je podlegel.
«O, zlati Martinček!» Dekle se je oklenilo njegovega vratu in ga pričelo poljubovati.
«Pomanjkanja ne bova trpela,» ga je zagotovila. «In kjer je vsega v obilici, tam je sreča in zadovoljnost.»
«O sreči mi ne govori!»
«Bolelo bi me, ako bi te morala preganjati. Tako pa bom živela zate in za najino blagostanje.»
«Bodočnost bo pokazala...»
«Pridi, da se pogovoriva pred očetom. Nikar ne odlašaj!»
«Pridem v nedeljo.» Martin je skočil z okna, otrl si je znoj, ki mu je lil po obrazu, nakar jo je po najkrajši bližnjici ubrisal proti Razorju.

Kmalu po njegovem odhodu se je med drevesi na Gorenčevem vrtu pojavila obilna moška postava; čedno oblečen možak je obstal ob hiši pod oknom in potrkal s palico po šipi. V temi ni bilo težko spoznati Grivelja, bogatega trgovca iz doline, ki je zaradi premoženja slovel daleč naokrog. Večkrat so ga srečavali ponočnjaki na poti v Lanišče, včasih se jim je celo izmislil kak opravke, da se je opravičil.

«Zakaj ste se vrnili?» ga je dekle potihoma opozorila skozi okno. «Lahko vas opazuje...»

«Nikogar ni v bližini. No, kako sta se pogovorila?»

«Trd je bil, pa sem ga vendar omeščala. Odločil se je za poroko.»

«Ogromnih skrbi sem rešen, mnogih neprijetnosti si me rešila. Pomisli, jaz premožen trgovec in ugleden oče — ponižan pred ljudmi! Kaj bi rekli sosedje, žena in otroci? Tako bom umit pred svetom in tudi ti ne boš trpela zaradi tega. Lojza, koliko ti dolgujem?»

«Zadnjič ste že nekaj omenili...»

«Petdeset tisoč je premalo. Še blaga ti bom dal povrhu, pridi, kadar bom sam v trgovini.»

Lojza je prikimala, stisnila mu je desnico, hoteč ga prej ko prej odsloviti.

«Vedo li starši kaj o tem?» se je čotavljala.

«Nihče na svetu. Martin je vzel krivdo nase, dasi je začetkoma nekoliko dvomil...»

«Hvala ti, mladenka! Ohrani me v prijazen spominu, ne preklinjaj mojega dejanja. Morda naju bo usoda nekaj zblížala, do takrat naj ostane tajno, kar je bilo med nama.»

«V grob je zakopano. Zbogom, morala vas bom pozabiti...»

«Lahko noč!» Grivelj si je popravil klubuk in odšel v dolino. (Dalje prih.)

Poslanec vdovec.

Župnik: «Res čudež, toliko denarja imate, pa se ne oženite.»

Poslanec: «Večji čudež bi bil, če bi se oženil, pa ne bi imel denarja.»

Najkrajši dnevi.

Učitelj: «Kdaj so dnevi najkrajši?»

Uradnikov sin: «Protij koncu vsakega meseca.»

Ivan Albrecht:

Zgodba o Brlogarju

(Seri iz davnine.)

Uvod.

Ustno sporočilo ve povedati o nastanku posameznih krajev marsikaj zanimivega. Včasih so take zgodbe odsev zgodovinskih dejstev, ki jih preplete ljudska domišljija z raznimi okraski ter jih prikroji pač svojemu pojmovanju in čuvstvanju primerno, včasih pa so to zgolj iz večno neusahljivega vrelca narodne poezije prikipevajoče pravljice ali tudi legende. Danes, v času radija in drugih modernih odkritij sicer te cvetke ne cveto več s tisto bujnostjo nego pred leti, v času naših dedov in pradedov, vendar jih ljudstvo povsod, zlasti pa po deželi, še goji z nekakšno ljubeznijo in iskrenostjo. Tako je tudi prav; kajti plodovi minulosti so seme bodočnosti. Vsi, od najmanjšega do največjega, smo otroci prošlosti. Čim globlje koreninimo s svojim bitjem in žitjem v delu in trpljenju, v hotenju in stremljenju svojih prednikov, tem jačje je naše poročstvo za dobro bodočnost potomcev.

Posebno zvesti svoji poeziji so kraji, ki so po prirodni legi oddaljeni od modernih prometnih žil. To so po globelih in kotanjah skrite vasice, zasanjane v objemu hribov v svoje mirno zatišje. Najsi jih tudi razburjajo razni časniki z novicami iz daljnega sveta in jih vzrujajo in dramijo v njihovem miru, je vendar po takih selih še vse polno tiste pravljice toplote, ki jo izžareva ne le ljudska govornica in običaji, ampak celo oprava v hiši

marsikatere se najdejo v teh «kunšinih kubvi-
cah», ki pišejo tudi, da je Sokol odpadnik od
vere, proti čemur pa protestiramo. Vsi smo krist-
jani. Sokoli smo še bolj zavedni kristjani kakor
Orli. Kdor želi čitati to knjigo, jo lahko dobi v
knjižnici salezijanskega zavoda na Radni. Zivele
Sokolsko društvo v Soverni, živeli svobodomislci
in salezijanski zavod na Radni! Zbirajmo za
stavbni fond in za kroje obrtnega naraščaja!

ARŽIŠE PRI ZAGORJU OB SAVI. G. Franc
Cencelj je bil zaradi postopanja, ki ni v skladu
z demokratičnim delovanjem, izključen iz kra-
jevne organizacije SDS v Aržišah pri Zagorju
ob Savi.

HRASTNIK. Tukajšnja k. o. SDS ima v ne-
deljo 20. t. m. ob 3. uri popoldne občni zbor v
prostorih g. Avgusta Dolinška, katerega se bo
udeležil g. dr. Joža Bohinjec. Vse prijatelje in so-
misljenike vabimo na čim številnejšo udeležbo.

Sv. MIKLAVŽ PRI RIMSKIH TOPLICAH.
Da je SLS v laškem srezu dobila dva poslance,
ni nič čudnega. Ako bi mi ljudstvo strašili z
božjo sodbo, kakor so to delali nekateri božji na-
mestniki, bi dobili vse tri poslance. Našega gosp.
župnika bi blagovolili vprašati, kakšno zvezo
imajo volitve s sodbo božjo. Ali bomo mi, ki smo
vrgli kroglice v četrto skrinjico, šli topli v pekel
kljub temu, da redno prejemamo svete zakra-
mente in hodimo k službi božji? G. župniku sve-
tujemo, naj si vzame vzgled po prejšnjih žup-
nikih in naj se rajši zavzame za naša zanemar-
jena občinska pota.

ST. PETER NA MEDVEDJEM SELU. Komaj
se je izvedelo, da so zlezli slovenski klerikalci
za tri ministrske stolčke v vlado, se je opogumil
tudi naš g. župnik, da je prišel na Svečnico s
prižnice zabavljati na napredno časopisje. Poseb-
no na «Domovino» je hotel izliti čim več gnoj-
nice, kar se mu pa zaradi njegovega slabega
govorniškega talenta nikakor ni posrečilo, tem-
več je celo njegove najzvestejše pristaše posilil
obžalovalen nasmeh, češ, zakaj le govori, ko še
navadne pridige sestaviti ne zna in nas po cele
ure muči z vednim ponavljanjem enega in istega.
Ljudje, ki so od narave bolj nespretni, naj ven-
dar ne izzivajo. Za danes ga opozorimo samo na
to, da bi bilo mnogo bolje, ko bi bil v času, ko
je tuhtal, kako bo napadel naprednjake in na-

predno časopisje, raje uredil račune cerkveno-
konkurenčnega odbora. Preštudiral bi naj žup-
niško mejo, da bi vsaj vedel, kateri farani spa-
dajo v šentpetrsko župnijo. Kot tajnik in blagaj-
nik cerkvenokonkurenčnega odbora bi moral
g. župnik do vsekakor vedeti, ker bi potem tudi
razni občani Plate in Št. Mohorja, ki spadajo v
našo župnijo, dobili obvestilo o prispevku za po-
pravo župnišča. Vprašamo prav ponižno g. žup-
nika, ali se je pri razdelitvi stroškov za popra-
vilo župnišča upošteval v tozadevnem komisij-
skem zapisniku vnešen prispevek iz cerkvenega
fonda. To zadevo uredite, g. župnik, pa pustite
raje nas v miru! Nismo nikaki brezbožniki in
smo Vas pustili do sedaj lepo na miru. Če boste
pa nadaljevali napade, kakor ste jih pričeli na
Svečnico, potem Vam pa tudi šentpetrski napred-
njaki ne bodo dali miru. — Napredni šent-
petrčani!

ŠT. JANŽ PRI ZIBIKI. Krajevna organizacija
SDS za občini Zibika in Tinsko je sklenila na
zadnjem občnem zboru, da bo sklicala vsako
prvo nedeljo v mesecu članski sestanek. Na teh
sestankih se bodo člani posvetovali o krajevnih
potrebah in o načrtih napredovanja tukajšnje
krajevne organizacije. Vsak član ima dolžnost, da
k takim sestankom pripelje vsaj po enega novega
člana. Pri takih sestankih se bo razpravljalo tudi
o širjenju naprednega časopisja. Prvi tak sestanek
bo v nedeljo 6. marca pri Orehovškem v
Št. Janžu. Posetila nas bosta naš okrožni in ob-
lastni tajnik. Udeležba mora biti polnoštevilna.
Skrbite vsi, da se bo sestanek pretvoril v lep
shod.

VRHPOLJE. Nerad se spuščam v osebnosti s
političnim zelencem, ki me napada v edinozvelič-
avnem «Slovenskem Gospodarju». Da pa ne bo
mislil, da se ga bojim, mu odgovarjam naslednje:
Menda se smem šteti med kmete, ako sam orjem
in obdelujem svoje posestvo, med mežnarje go-
tovo ne. Kajne, ljubi dopisnik «Slovenskega Gos-
podarja», kako sem Vam na potu, ker ne trobim
s klerikalci. Znajte: ako vsa fara postane tretje-
rednik, jaz se prav gotovo ne bom organiziral v
Vašo versko stranko, ki nima s kmetijstvom
prav nič skupnega. Vaša stranka je res za 50 let
za našo svobodoljubno demokratično stranko, ka-
tere geslo je: svoboda, enakost, bratstvo. Meni

niso na poti «prokleti Serbi», kakor so Vašim
pristašem, ki so agitirali ob zadnjih volitvah z
gesli: «Proč od Srbov! Sedaj bodo zopet nemške
šole itd.». Par dni po volitvah sta se mi na potu
iz Konjic pridružila dva Vaša pristaša. Eden,
doma iz Križancev, mi pripoveduje, kako mu je
dal naš kandidat Petelinšek 2000 kron za napit-
nino, da bi poagitiral zanj in ga volil. Drugi kle-
rikalec s Prelog pa mi med drugim pravi: «Mi
gremo z Nemci, kaj bomo šli s Srbi, mi hočemo
Avstrijo itd.» Jaz poslušam ter vprašam naposled
onega iz Križancev za ime, da se lahko pred sod-
nikom pomenimo o onih podarjenih 2000 kronah.
Toda možak me je prav sirovo ozmerjal. Gorje
onemu, ki ni klerikalec, saj se mu je v resnici
bati klerikalnega nasilstva. Pa vrnimo se k do-
pisniku, ki piše o nekem shodu naše stranke.
Kdaj je pa bil shod? Meni ni znano nič o tem.
Prijatelji se pa menda lahko sestanemo brez
Vašega dovoljenja. O kakih vinjenih fantih ne
vem ničesar Mogoče jih je dopisnik videl, jaz
ne. Ako ste umetnik v klanju svinj, mi sporočite
svoj naslov, da se pridem k Vam učiti. Jaz Vas,
dragi dopisnik «Slovenskega Gospodarja», nisem
nikdar nadlegoval. Ako me ne marate, me pu-
stite pri miru! O politiki Vam foliko povem, da
ima Vaša SLS sedaj tri doktorje za ministre,
okrog 20 poslancev že sedem let in sedaj v na-
šem srezu večino. Torej cel klerikalen raj! Kako
se pa Vi počutite v tem raj? Ne zabavljajte ni-
kdar čez ta raj, v katerem so vedno le Vaši po-
slanci in sedaj tudi ministri! Pa kaj bi o tem z
Vami razpravljali. Ako Vam je ljubo, se še po-
govorimo. — Julče H m e l a k, posestnik na Pre-
logah.

PRIHOVA. Potrjujemo, da je dopisnik članka
Preloge-Prihova v 5. številki «Slovenskega Gos-
podarja» strokovnjak v obrekovanju in laganju in
da ne zna šteti niti do šest; dvomimo pa, da je
spričo navedenih lastnosti tudi dober katoličan,
za kakršnega se v članku sam izdaja. Ker je nje-
gova stranka po daljšem postu slučajno prišla
zopet k vladnim jaslim, mu svetujemo, da si
izprosi za svoje laži in obrekovanja klerikalni
patent direktno iz Beograda.

MALA NEDELJA. Zaradi bolezni nekaterih
igralcev se je morala vprizoritev narodne igre
«Divji lovec» preložiti na poznejši čas. Pač pa bo

in celo orodje, ki ga ljudje rabijo pri svojih
poslih.

Veliki narodi žrtvujejo za zbiranje takih
narodnih zakladov velikanske vsote. Mi Slo-
venci za kaj takega nimamo ne denarja ne
časa. Raje si priredimo vsake kvatre po ene
volitve, vsak teden par «afer», kjer razkazu-
jemo drug drugemu in ostalemu svetu svoje
umazano perilo in gnojnico, ki je nakopičena
v nas «za blagor naroda in države». Za spre-
membo se včasih še prav posebej skupljemo
na enega ali drugega delavca med nami ter
ga grizemo in tepemo in blatimo, da se že
vragu studi, kakor pravi naš lastni pregovor.
Da ne bom nikogar razburjal, naj zamolčim
politike in omėnim samo nekaj naših pesni-
kov: Prešeren, Gregorčič, Aškerc, Cankar!
Kako smo jim grenili njihovega življenja dni!
Čim pa se je kdo zgrudil rešilki smrti v na-
ročje, smo ga jeli kovati v zvezde. Hej, kako
znamo uganjati glorio pri takih pogrebi! In
še celo kavjati se začnemo med seboj za
— mrtve! Tako o Gregorčiču še danes ni od-
ločena huda pravda, ali je bil liberallec ali
klerikalec, za Cankarja ne vemo, ali je bil
socijalni katolik ali pravi «rdečkar» in še več
takih «nerešenih vprašanj» nam beli glave.
No, dokler so živeli, nismo vedeli o naših
možeh drugega, nego da je n. pr. Aškerc
«faliran far», Cankar ja — pijanček! Tako
smo Slovenci. Zato pa čast in hvala nam!
Bog oče pa je bil gotovo slabe volje tisti dan,
ko je nas postavil na svet...

Pst! Kam včasih zapelje človeka ta pre-
klicani jezik! Skoro bi bil priklobuštral tako
daleč, da bi mi kako goreče srce utegnilo
očitati žaljenje božje modrosti, medtem ko
sem hotel samo povedati, da pozna svoje

pravljice tudi tisti košček sveta, ki se razteza
od Logatca proti Idriji na eno in proti Vipavi
na drugo stran. Nekdaj cvetoča pokrajina je
danes kup nesreče in gnezdo revščine. Naši
«mili pobratimi» tam z beneške plati so za-
seali v živo telo, ki sedaj krvavi iz stoterih
ran. Sredi gozdov in travnikov in polj se vije
tista pošastna kača, ki jo zovemo — meja,
državna meja! Sadiš krompir, pa ga sadiš
četr ure v Jugoslaviji, a naslednje četr ure
že v Italiji, ako si oborožen s potrebnimi pa-
pirji in ni gospod karabinijer slabe volje.
Tudi lahko na jesen obiraš jabolka, pa ima
jablana pol vrha na jugoslovenski, pol pa na
laški plati. In ljudje, ki so se zadnja leta na-
vadili že vsega hudega, si pomagajo tudi
mimo in preko takih okoliščin z nasmeškom,
češ, da jim zdaj jabolane v laškem solncu rode
pomaranče...

Eh, že zopet me je zaneslo! No, pa naj bo.
Danes je tako, nekdanj je bilo pač drugače!
Ta čas ni niti tako daleč... Kakor včeraj,
tako se zdi človeku! Voz za vozom se je
vrstil od Logatca proti Idriji in iz Idrije proti
Logatcu: poljski pridelki, razna živla in les
v eno smer, živo srebro in rudnina in les v
drugo. Vmes vozovi in vozički s stranskih
cest in potov, pa poštni avtomobili, šegavi
mešetarji, klepetave potovke, pa sodarji s
svojimi kadmami in kadicami in bedmi in škafi,
Vipavci s svojeglavnimi osličji in tu in tam
zamišljen kmet, razgreta grabljica ali brhka
žanjica, zastaven fant, pa spet Vipavka z jer-
basom sladkih fig ali grozdja na glavi, oj,
kdo bi mogel naštet vso pestrost, ki se je pre-
takala po tej pokrajini! Gozdarji, ki so pre-
bredli poleg domačih gozdov še hoste od
Koroške pa globoko tja doli v Romunijo, so

prinašali domov polne blsage pravljice iz dalj-
nih krajev. Mladenke, ki jih je zanesel tok
življenja na Reko, v Trst, v Pulj in dalje celo
v Egipt, so se v letih utrujenosti brez cvetja
vračale domov: zgubane ženice, neprijazne in
zadirčne res, ali iz njihovega pripovedovanja,
kadar se jim je razvezal jezik, je vel dih taj-
nega, razkošnega življenja!... Tak je bil
nekdanj ta svet.

Vsa ta pestrost, zvezana s skopostjo zem-
lje, ki je tod slaba in le pičlo rodi, je zarezala
v ljudski značaj dve jaki potezi: skromnost
in marljivost. Zato so bili ljudje vedri in ve-
seli celo v razmerah, ki bi se drugim morda
zdele neznosne. In na takih tleh je lahko s
pridom uspevala tista tiha cvetka, ki ji pravi-
mo — narodna poezija. Skoro ni bilo grmič-
ka brez pravljice. Pota, križpotja, znamenja
ob njih, joj, celo posamezne lehe, doline, lokve
in senožeti, vse je bilo ko s čarobnim cvetjem
prepletano s pravljicami. In v pravljicne čare
so bili zaviti tudi postanki posameznih vasi
in selišč. Tako je vedela povedati pravljica o
vasici Godovič, ki leži ob precepu ceste proti
Idriji in Vipavi, da je nastalo njeno ime za-
rad vzklika: «Gada viž!» Bilo je baje tam
okrog polno kač, ki jih ni bilo mogoče zatreti.
Pa je prišel pastirček, ki je obljubil pomoč.
Dal je zakuriti veliko grmado in jel mlo pi-
skati na piščalko. Bolj je piskal, bolj so se
valili gadjje skupaj in cepali v ogenj. Ljudje
so strmeli in v silnem strahu pričakovali, kaj
se bo zgodilo, a pastirček je piskal z vedno
večjo vnemo. Naročil pa je bil domačinom,
naj mu priskočijo na pomoč, čim se pojavi
bela kača-kraljica. Vaščani so mu obljubili in
on se je zanašal na njihove besede. Zato je
brez prestanka piskal, dokler ni zagolščalo

privedilo Narodno-kulturno društvo na pustni torek v Društvenem domu domačo zabavo s šaljivimi nastopi, godbo in plesom. Dostojne maske dobro došle! Začetek točno ob 6. uri zvečer. Za kritje stroškov se bodo pobirali prostovoljni prispevki. Vsi iskreno vabljeni k obilni udeležbi.

ST. JANŽ NA DRAVSKEM POLJU. Nedavno smo imeli pri nas duhovne vaje. Kdor je poslušal te pridige in o stvari razmišljal, je gotovo prišel do zaključka, da bodo duhovniki s takšno «božjo besedo» izgubili vso veljavo med ljudstvom na deželi. Program misijonarjevih govorov s prižnice so bili napadi na razne politične stranke, med katerimi je bila seveda tudi SDS. Govoril je v takem tonu, da so se ljudje zgražali v cerkvi in na potu domov. Niso mogli razumeti, da se smejo s prižnice imenovati pristaši drugih strank goljufi, rdeči hudiči in da se sploh sme kaj takega govoriti v hiši božji, kamor so bili moške klicani kot verni katoličani k duhovnim vajam in so šli brez razlike strank tja iz verskega nagiba, da bi poslušali razlago Kristusovih nauk. Saj je bil to navaden političen shod. Čudno se je videlo ljudem tudi, da je misijonar udrihal celo po radikalih, s katerimi so se klerikalci zvezali pri zadnjih oblastnih volitvah v Mariboru in Celju ter tudi po deželi in so sedaj v tesnem objemu z njimi tudi v beograjski vladi. Ker zaenkrat še nimamo nujno potrebnega kancelparagrafa, se obračamo na pristojna oblastva, zlasti na gosp. knezoškofa, z vprašanjem, ali on odobrava takšne misijonske pridige. Če jih odobrava, potem naj ve, da katoliški veri dela s tem zelo slabo uslugo. Videlo se bo, kam bomo prijadrali, ako nas bodo v verskem oziru vzgajali na tak način. Uresničile se bodo besede, ki krožijo med ljudstvom, da bodo duhovniki vero «dol spravili».

LJUTOMER. Dne 30. januarja t. l. se je vršil občni zbor Sokolskega društva ob lepi udeležbi, kar priča, da se članstvo zanima za društveno delo. Zupo je zastopal starosta brat Novak. Poročila vseh funkcionarjev so bila izčrpna ter so nam pokazala veliko delo, ki ga je društvo izvršilo v preteklem letu z dograditvijo svojega doma. Posebno zanimanje je vzbudilo poročilo gradbenega odseka, iz katerega je bilo razvidno, da je treba društvu samo delovati v začrtani smeri, da poplača v doglednem času dolg, ki je na novi stavbi. Razveseljivo je dejstvo, da se je skoro v vseh oddelkih dvignilo število telovad-

cev. Sploh so vsi odseki delovali prav pridno. Izvoljen je bil skoro ves stari odbor, ki se je izpopolnil z nekaterimi novimi močmi. — Po kratkem odmoru se je dramski odsek Sokola zopet lotil dela ter pripravlja za nedeljo 20. t. m. ljudsko igro «Rokovnjači». Ker je igra ohranila svojo staro privlačnost, zato je pričakovati, da bo zopet napolnila dvorano. Vse pevske točke bo spremljal društveni salonski orkester, ki bo igral tudi med odmori. — Dne 26. t. m. bo zaključil Sokol predpustno rajanje z običajno in priljubljeno maškarado. Priprave so v polnem teku, zanimanje za to prireditev vsestransko. Ker bo igral za ples priznani dober jazzband ter bo preskrbljeno za dušo in telo plesa željnih ter tudi zapečkarjev, bo ta prireditev gotovo višek tukajšnjih predpustnih veselje.

SV. ANDRAŽ V SLOVENSKIH GORICAH. V zadnji številki «Slovenskega Gospodarja» se neki nam dobro znani Andražovec zaletava v tukajšnje samostojne demokrate. Dotičnemu gospodu priporočamo, naj se gre učiti malo računanja, da bo znal izračunati, koliko je $6 + ? = 12$. Potem bo videl, da znaša napredek demokratov pri zadnjih volitvah 100 odstotkov. On namreč trdi, da smo pri volitvah nazadovali. Dalje pravi, da tvorijo demokratsko stranko le «muzikanti». Žal, da imajo le trije od teh volilno pravico, ker bi bil napredek pri volitvah sicer še večji. Ponosni smo pa, da je naših 12 volilcev volilo po svojem prepričanju in po svoji glavi, ne pa po župnikovi.

KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU. Najbolj ponižni so naši klerikalci. To so ovčice, ki se rade pasejo. Ob priliki zadnjih volitev so jim v Mariboru postavili kandidate in so jim samo povedali: To so Vaši kandidati in pika! Sprejeli so jih čisto tiho. Po vaseh pa so strašno zabavljali čez nje in pravili, da sploh ne grejo voliti. Vsak človek je pričakoval, da bodo res delali po svoji dobri pameti, kajti če mislim, da druge stranke ne morem voliti in s svojo nistem zadovoljen, potem sploh voliti ne gremo. Tako misli vsak pameten človek. Naši križevski klerikalci pa so kljub temu z velikim navdušenjem nesli svoje kroglice v prvo skrinjico. Kdaj Vas bo srečala pamet?

NORŠINCI PRI LJUTOMERU. Volitve v oblastno skupščino so končane. Naši vaščani so večinoma vrgla kroglice za SLS, zaradi česar jim je danes že žal, ker je SLS glasovala proti znižanju

davkov. Vprašam sovaščane, zakaj se dajo še vedno varati od SLS. Zdaj vidite, kako se potegujejo poslanci SLS v vladi za vas. Na volilnih shodih sta g. Hohnjec in g. Rajh obljubljala znižanje davkov. Ko pa je SLS prišla v vlado, je glasovala proti znižanju davkov. Kmetje, sovaščani! Pristopite rajši k SDS, ki je stavila predlog za znižanje davkov, a klerikalci in radikalci so to ovrgli. SDS je vedno zastopala naš stan ne pa SLS, ki v Beogradu dela drugače, nego vam obljublja. V bodoče pojdite z napredno fronto, to je s SDS. — Noršinski demokrat.

DOLJNI LOGATEC. Konec januarja t. l. se je vršil redni občni zbor našega Sokola. Udeležba je bila nadpolovična, dobro znamenje, da se člani zavedajo svojih dolžnosti in da jim je tudi skrb za društveno delovanje. Poročila br. staroste kakor tudi drugih funkcionarjev so bila izčrpna in od vseh vzeta na znanje z odobravanjem. Opažala se je splošna zadovoljnost s poslovanjem odstopivšega odbora. Pri volitvi novega odbora je bil z vzklikom ponovno izvoljen za starosta dr. Milan Papež. Za druge odbornike so bili po večini izvoljeni stari odborniki, le nekaj mest se je izpolnilo z novimi mlajšimi močmi. Sokol dobro napreduje v naši obmejni postojanki, in dolg, ki teži lep društveni dom, naj bo le vzpodbuda za nadaljnje, vztrajno sokolsko delo. Da pridobiva napredna sokolska ideja v Dolnjem Logatcu vedno več simpatij, pričajo vse društvene prireditve, katere posejajo občani in drugi v vedno večjem številu. Najbolj priljubljena in daleč naokrog znana je sokolska maškerada, ki se je vršila v vseh prostorih Sokolskega doma. Velika dvorana je bila okusno okrašena in je bila zaradi velikanskega navala mask in gledalcev mnogo premajhna. Življenje in vrvenje je bilo prav predpustno razpoloženo. Tekma za najlepše maske je bila izredno živahna, saj so pa bila darila prav lepa. Pelo in plesalo se je do ranega jutra.

VRHNIKA. Prihodnjo nedeljo bo predaval v «Jantarju» g. dr. Joža Bohinjec, znani delavec na socialnem polju, o delavskem zavarovanju. Upamo, da bo predavanje dobro obiskano ne samo od delavstva, temveč od vseh, ki se zanimajo za socialna vprašanja in živijo z duhom časa. Začetek točno ob treh popoldne. Obenem si v imenu vseh posetnikov predavanj usojamo najiskrenejše zahvaliti se predavatelju g. dr. Bajiču za njegov krasen cikel predavanj. — Krajevna organizacija SDS.

VELIKE LAŠČE. Naš občinski odbor je imel pretečeno nedeljo važno sejo. Potrdil je soglasno nakup Zalaznikove hiše za 530.000 Din. Občina nujno rabi to hišo za nastanitev sodnih in drugih uradov. Klerikalci so to pot popravili, kar so pri predzadnji seji zagrešili, ker so glasovali proti nakupu. S tem je v gospodarskem oziru za trg Velike Lašče in okolico storjen velik korak naprej. Pri pregledovanju računov trškega odbora se je ugotovilo, da trško gospodarstvo ni v najboljših rokah. Blagajna res izkazuje nekaj nad 55.000 kron prebitka, lahko pa bi ga bilo precej več, ko bi se bilo boljše gospodarilo. Tako smo namreč zapazili, da se je ta vsota šele zadnji čas plodonosno naložila v posojilnico. Trg je oškodovan za nekaj tisočakov, ker je gotovina že več let ležala nekje brez obresti. Tudi smo opazili pri izdatkih, da so nekateri precej pretirani. Korito pod Trnom je predrago in slabo narejeno. Vidi se tudi, da nekateri naši trški možje nočejo upoštevati tega, da je to zanje ne samo dobičkonosna, nego tudi častna služba. Gospod Zgajnar je pismeno objubil, da bo v osmih dneh poravnal, kar trški blagajni še dolguje. V odpravo teh nedostatkov je občinski odbor sklenil, da se imajo trški računi pregledovati vsako leto dvakrat in da mora biti prebitok vedno naložen v posojilnico.

Dober trgovec.

Polgluh kupec: «Koliko sem dolžan?»
Trgovec: «Sedemdeset dinarjev.»
Kupec: «Devetdeset dinarjev? Ali sem prav slišal?»
Trgovec: «Ne, samo osemdeset.»

po grmovju. Ogromna, ko sneg bela kača se je vila proti grmadi in sikala in žvižgala od jeze.

«Viž gada, gada viž, gada viž!» je kriknil pastirček in hotel na ta način opozoriti ljudi, da je napočil trenutek, ko je potreben njihove pomoči. Ljudje pa so bili tako otrpli od groze, da se niti eden ni mogel zganiti. Namesto da bi bili zagnali silen krik in vik in z drogovni navalili na kačjo kraljico ter jo pognali na grmado, so kot prikovani stali in gledali, kako se je bela kačja kraljica pognala proti pastirčku, se ga ovila in ž njim vred omahnila v plamene. Tako je junaški pastirček kačjo zalego sicer pregnal, a je moral plačati to svoje blagodejno junaštvo s svojim življenjem. V spomin na ta dogodek, pravi pravljica, pa se vas še dandanašnji imenuje Godovič.

Kakor ta, ima svojo pravljico zgodovino tudi uro hoda od nje v smeri proti Logatcu oddaljena vas Hotedršica. Pravljica namreč ve povedati, da so to vas ustanovili ogljarji, ki so po gozdovih, kjer danes stoji vas, kuhali oglje. Ogljarji so prišli iz vasi Hotenje na Tolminskem. Zato se še dandanašnji človek iz Hotedršice ne imenuje «Hotedrščan», ampak «Hotenjec». Tako ve povedati pravljica. Poleg tega pa ve tudi mnogo podrobnosti o tistih ogljarjih, ki so bili bojda precej rokomavharski ljudje, da niso sekali po gozdih samo lesa, temveč še marsikaj drugega. Jojme človeku, ki je bil kaj petičen, pa je moral iz Idrije potovati tod skozi proti Vrhniki ali Ljubljani! Ineti je moral posebno srečo,

ako niso bile deležne njegovega rojstva kosti večnega počitka v Hotedršici. Se dandanes sr imenuje kake četrte ure hoda iz vasi oddaljena jama v gmajni proti zapadni strani «ravbarska kamra». Hu, kaj vse je vedel povedati nekdanji rod o tej luknji, ki je zdaj sicer že tako rekoč do malega popolnoma zasuta, ki pa je bila njega dni baje ogromna podzemeljska špilja, kakor nalašč ustvarjena za zavetje razbojniških ogljarjev.

Skalarjev Janez, ki je večkrat slišal pripovedovati o tej zanimivosti, je hotel na vsak način dognati, kako in kaj je bilo. Posebno ga je mikalo, kadar so v gmajni tam blizu tiste jame napravljali steljo. Ženske, ki so žele praprot, so vedele povedati toliko strahotnega o črnem ogljarju Brlogarju, da so se morali vsakomur ježiti lasje, kdor je poslušal tisto pripovedovanje. Ena je celo zatrjevala, da je pri «ravbarski kamri» noč za nočjo strašilo, dokler se niso njene rajne stare matere stari oče — Bog jim daj dobro! — opogumili in z žegnano svečo šli v jamo, kjer so našli polno kosti, samih človeških kosti. Pa so se potem posvetovali z vikarjem, ker tiste čase še vas ni bila fara in ni imela župnika, pa so potem pokopali vse tiste kosti na mestu, ki se še zdaj imenuje «Pokojišče». Pokopali bi jih bili prav na pravo, blagoslovljeno pokopališče, toda kdo naj bi bil razločil in določil, če niso morda med kostmi poštenih kristjanov, ki so z Bogom spravljani odromali na Oni svet, pomešane tudi razbojniške in pregrešne kosti ogljarja Brlogarja in njegovih pajdašev in njihovega zaroda.

(Dalje prib.)

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

KOLIKO IN KATERA UMETNA GNOJILA NAJ RABIMO?

To je glavno vprašanje pri porabi umetnih gnojil. Če jih vzamemo premalo, ni prav, če jih vzamemo pa preveč, se nam ne izplačajo ali nam pa morda celo škodujejo. Umetna gnojila se nam pa morajo izplačati. To je naša glavna zahteva, ker ne pridemo sicer do nobenega pravega uspeha.

Koristnost umetnih gnojil je že povsod dokazana. Toda nerešeno je še vedno vprašanje, v kakšni količini in sestavi naj se umetna gnojila za posamezne sadeže rabijo, da se nam izplačajo. Za to pa gre pri umetnih gnojilih. Če kupujemo umetna gnojila, moramo imeti zagotovilo, da se nam izdani stroški tudi povrnejo z bogatejšimi pridelki.

Kako naj pa pridemo do tega, da bomo pogodili pravo količino in sestavo umetnih gnojil? Znano je, da so kmetijske razmere v naši deželi zelo različne, da imamo po raznih krajih različno zemljo, različne lege in različno podnebje, ravno tako pa imamo tudi različne razmere glede gnojenja, kolobarjenja itd. Jasno je, da zaradi tega tudi enako gnojenje nima povsod istega učinka. Na tej zemlji in pri tem gnojenju se umetna gnojila dobro obnesejo in so dobičkanosna, v drugih razmerah pa ne. Iz tega lahko sklepamo, da je treba v različnih razmerah tudi drugačnega gnojenja, da se nam umetna gnojila izplačajo.

Vprašanje je le, kako naj zadenemo pravi način gnojenja z umetnimi gnojili?

Tukaj nam morejo pomagati pa le gnojilni poskusi. Kakor je treba delati poskuse z različnim novim semenjem, ravno tako jih je treba delati tudi z umetnimi gnojili. Te poskuse je delati pri vseh tistih rastlinah (sadežih), ki jih hočemo dvigniti v dosednji rodovitnosti. Vsak posestnik je dolžan, da dela za svoje gospodarke razmere, pri svojem načinu gnojenja in kolobarjenja take poskuse, in sicer ne samo eno leto, ki je morda slučajno slabo, ampak skozi več let, da se prepriča o pravi vrednosti in dobičkanosti umetnih gnojil. Vsak naj se sam prepriča, koliko so umetna gnojila za njegovo sadeže, za njegovo poljedelstvo in travništvo vredna.

Ti poskusi naj so docela preprosti in naj se vrše zunaj na njivi, pri običajnem kolobarju in na majem prostoru, ki naj obsega saj sto štirinajških metrov; naj se delajo pri pšenici, pri ovsu, pri detelji itd. Prostor za poskuse mora biti izmerjen, ker je treba tudi gnojila odtehtati, da bo poskus kaj vreden. Potrebne prostore je odmeriti ob kraju njive, oziroma travnika. Za kontrolo uspeha in pridelka je odmeriti ravno tako velik prostor zraven prvega, ki se nič ne pognoji. Ko spravimo en in drug pridelek, se prepričamo, kako so se umetna gnojila izplačala. Dolžnost vsakega naprednega in skrbnega kmetovalca je, da dela poskuse z umetnimi gnojili. Kmetijske podružnice in njih odbori imajo pa nalogo, da preskrbujejo potrebna gnojila za take poskuse!

Delovanje ptujske podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva

Lep napredek ima zaznamovati ptujska podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva, ki je imela v nedeljo 30. januarja t. l. svoj II. redni občni zbor ob navzočnosti 130 udeležencev. Na občnem zboru je podal poročilo tajnik g. Ljudevit Sagadin. Iz njegovega poročila je posneti, da je ptujska podružnica napredovala v vsakem pogledu, zlasti pa je glede sadnega izbora in gojenja sadnega drevja na podlagi sadnih ogledov po ptujskem okraju, ki so se vršili pod vodstvom strokovnjakov na stroške okrajnega zastopa, storila veliko uslugo sadjarjem, ker so sedaj nepreklicno določene glavne sadne sorte, ki naj se

v bodoče v ptujskem okraju pospešujejo, in to so: Baumannova reneta, kanadka ali parizarica, boskopski kosmač, bobovec, poleg teh pa še postranske sorte, kakor debeli štajerski mošancelj, damazonka in prinčevo jabolko.

Glede okrajne sadne razstave je podal poročilo, da je imela razstava lep uspeh tako v materialnem kakor v trgovalnem in poučnem zmislu. 53 sadjarjev je bilo odlikovanih z diplomami, vsi pa so prejeli še poučne knjige kakor tudi razno sadjarsko orodje kot nagrado, in to iz sredstev, ki jih je izposloval veliki župan od države. Razstavo je poleg drugih posetnikov iz naše države obiskalo mnogo inozemcev, pa tudi 21 šol z učenci si jo je ogledalo. Vsi obiskovalci so odnesli najboljše vtise od razstave in našega sadja. Razstava je bila prodana na Dunaj, vsega skupaj pa je bilo izvoženega iz ptujskega okraja okoli 300 vagonov sadja, ki je od razstave naprej znatno pridobilo na ceni. Podružnica namerava v tekočem letu delovati na tem, da se osnuje na sedežu vsake župnije podružnica, torej 20 podružnic, v Ptujju pa Zveza teh podružnic, da se doseže možnost boljšega skupnega delovanja sadjarjev, temeljitega pouka v sadjarstvu, pa tudi ugodnejših pogojev za prodajo sadja.

Tajnik je predlagal, da občni zbor izreče zahvalo velikemu županu mariborske oblasti gosp. dr. Pirkmajerju, ki je prevzel protektorat nad razstavo in jo z vso vnemo podpiral, dalje okrajnemu zastopu in mestni občini Ptuj za denarne podpore. Občni zbor je vzel poročilo tajnika in stavljeni predlog z odobravanjem na znanje.

Delegat glavnega društva v Ljubljani nadzornik g. Skulj je prinesel pozdrave glavnega društva ptujskim sadjarjem in izrazil željo, da bi se moralo udeležiti občnih zborov sadjarjev tudi ženstvo, ker spada poraba in obdelovanje vrta posebno v njihov delokrog.

Profesor g. Priol iz Maribora je v enournem poljudnem govoru opisal naše glavne sadne sorte ter dajal nauke za povzdigo sadjarstva. Navzoči so ga zvesto poslušali ter mu izrekli zahvalo za dobre nauke, po katerih se hočejo ravnati. Še več ur bi vneto sledili njegovemu predavanju, ker je tako lepo, poljudno in poučno na srce govoril vsem sadjarjem.

Novi odbor je naseljen: predsednik Mihael Brenčič, podpredsednik Franc Kurež, tajnik Ljudevit Sagadin, blagajnik Franc Brenčič; odborniki: srezki referent Josip Zupanc, Ivan Toplak, Leopold Slavič, Fr. Kramberger, Ernest Hintze, Ignacij Skaza, Alojzij Pegruje in Jurij Čeh. Ignacij Skaza je predlagal in občni zbor je sprejel zahvalo dosedanjemu predsedniku Fr. Brenčiču, sreskemu referentu Josipu Zupancu in tajniku Ljudevitu Sagadinu za njihovo dosedanje marljivo delovanje v prid sadjarjem.

Tedenski tržni pregled

ZITO. Na novosadski blagovni borzi so bile 14. t. m. naslednje cene za 100 kg na debelo: pšenica 305 Din, ječmen 200 Din, turščica 160 do 175 Din, moka «0» 455 do 460 Din. Cene se zopet bolj drže.

ZIVINA. Na zadnjem mariborskem sejmu so bile za kilogram žive teže naslednje cene: debeli voli 8 do 8-50 Din, poldebeli 7-50 do 8 Din, plemenski 7 do 7-50 Din, biki za klanje 6-50 Din, krave, debele 5-50 do 6-50 Din, plemenske 4 do 5 Din, za klobasarje 2-50 do 3 Din, molzne in breje 5 do 6 Din, mlada živina 6-25 do 6-75 Din. Mesne cene: govedina 9 do 18 Din, teletina 10 do 19 Din, svinjina 15 do 27 Din (žive teže 9-50 do 10 Din) kilogram.

Sejmi

- 19. februarja: Pišce, Lož.
- 21. februarja: Videm (za živino), Gornji Tuhinj, Velike Lašče, Braslovče, Murska Sobota.
- 22. februarja: Teharje, Verače-Sv. Filip.
- 24. februarja: Bučka, Laško, Moravče, Zubna, Cerknica, Čermošnjice, Lesce pri Radovljici, Beltinci, Loče, Slovenska Bistrica, Šoštanj, Kozje, Rogatec.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi se je dobilo 15. t. m. v devizah:

100 avstrijskih šilingov za 801-10 do 804-10 dinarjev.

100 nemških mark za 1348-60 do 1351-60 Din.

100 italijanskih lir za 244-92 do 246-92 Din.

1 dolar za 56-75 do 56-95 Din.

100 francoskih frankov za 223 do 225 Din.

100 češkoslovaških kron za 168-30 do 169-10 dinarjev.

Kratke vesti

— **Načrt naše železniške mreže.** Iz Beograda poročajo, da je predsednik konference za izdelavo načrta našega bodočega železniškega omrežja, ki se je končala te dni, posetil prometnega ministra generala Milosavljevića ter mu izročil spomenico konference. V tej spomenici je podrobno pojasnjen ves načrt. Konferenca je sprejela v prvo gradbeno periodo 29 normalnotirnih železniških zvez v skupni dolžini 4248 km in 6 ozkotirnih železniških zvez v skupni dolžini 761 km. Te železnice se imajo po mišljenju konference graditi kot nujne v dobi bodočih 20 do 25 let. Gradbeni stroški so cenjeni na okrog 14 milijard papirnatih dinarjev. Iz Slovenije so vse proge razen Straža—Kočevje sprejete v prvo gradbeno periodo. Vse ostale proge, in sicer v dolžini 2303 km normalnega tira spadajo v drugo gradbeno periodo. Gradbeni stroški za te proge so cenjeni na 8 milijard dinarjev.

— **Vinska razstava in sejem v Ljutomeru.** Opozarjamo na to vinsko razstavo in sejem, ki se bosta vršila 3. in 4. marca t. l. v Ljutomeru kot prva prireditelja te vrste v tem vinorodnem kraju. Priprave so v polnem teku in je pričakovati lepo Polavična vožnja po vseh progah je zagotovljena.

— **Skupni občni zbor Pokrajinske zveze vinogradnikov za Slovenijo ter Vinarskega in sadjarskega odseka Kmetijske družbe za Slovenijo v Mariboru** bo 5. marca t. l. ob pol 11. uri na srednji vinarski in sadjarski šoli v Mariboru z naslednjim dnevnim redom: 1.) poročilo predsednikov, 2.) poročilo odborov, 3.) poročilo preglednikov, 4.) grozdni sukač ali kiseljak (poročila dir. Andrej Zmave), 5.) likvidacija odseka v prid zvezi, 6.) volitve likvidacijskega odbora, 7.) reorganizacija zveze, 8.) volitve novega odbora zveze, 9.) slučajnosti. Za polovično vožnjo je zaprosil odbor prometne ministrstvo ter bo ugodna rešitev pravočasno objavljena. Odbor odseka pripravlja letak z barvano sliko o grozdnem sukaču ali kiseljaku in o njega pokončavanju. Ako bo dotiskan do občnega zbora, se bo razdeljeval članom odseka in zveze brezplačno. Ker so na dnevnem redi važne spremembe, je v interesu enotne vinogradniške organizacije, da bo udeležba čim večja. Pred občnim zborom je kratka odborova seja odseka glede podpor. Po točki 7. pravil Vinarskega in sadjarskega odseka so člani občnega zbora po en zastopnik vsake vinarske, kletarske ali sadjarske zadruge, oziroma vinarskega, kletarskega ali sadjarskega društva ter zastopniki podružnic Kmetijske družbe za Slovenijo iz mariborske oblasti. Zadruga, društva in podružnice do 200 članov pošljejo po enega zastopnika; za vsakih nadaljnjih 100 članov pa še po enega. Zastopniki morajo biti lastniki vinogradov ali sadonosnikov ali pa vinarski in sadjarski strokovnjaki.

„EDINOST“ VESTNIK ZVEZE DEMOKRATSKE MLADINE V LJUBLJANI

Moste. Ustanovitev «Edinosti» v Mostah se je vršila v petek 11. t. m. v gostilni pri Prusniku. Na sestanku, ki je bil dobro obiskan, je poročal delegat Zveze. O splošnih smernicah in cilju nove organizacije, posebno pa še glede na tamkajšnji okoliš, je podal jako izčrpno svoje poročilo brat predsednik ZDM, ki so mu vsi navzoči pritrje-

vali. Izvolil se je pripravljati odbor, ki naj v nekaj dneh uredi vse potrebno, da se čimprej izvrši ustanovni občni zbor. Naša mladina bo baš v Mostah imela dovolj prilike za uspešno in koristno delo. Vabimo tudi ostalo mladino, da se pridruži in vabi v naše vrste.

Litija. Na rednem občnem zboru «Edinosti», ki se je vršil 13. t. m. v Sokolskem domu, se je izvolil naslednji odbor: predsednik Rudolf Jelničar, v odbor bratje: Kolak, Habič, Taufer, G. Kunstler, Tinko Kunstler in sestra Medičeva; v nadzorstvo brata Fr. Pleničar in Frane Lajovic. Zelimo, da bo to poslovno leto delala organizacija bolj intenzivno. Vodstvo tamburaškega zbora je prevzel br. Berlič, ki bo takoj pričel s poukom.

Kranj. «Edinost» je 12. t. m. zaključila svojo letošnjo plesno sezijo z zaključnim plesnim venčkom. Pod vodstvom častnega damskega komiteja je bila velika dvorana natrpna mladih plesalcev. Vršila se je tudi plesna tekma najboljših parov, ki je bila za našo mladino gotovo novost. Prvo mesto je bilo prisojeno br. Zebretu in gđ. Vidičevi. Da je ostalo ves večer veselo razpoloženje, je skrbel ljubljanski jazzband. Bratu plesnemu vodji najlepšo zahvalo za trud. S tega mesta tudi najiskrenejšo zahvalo častnemu damskemu komiteju, ki je pripomogel večeru do tako lepega zaključka.

Celje. V nedeljo 13. t. m. popoldne smo tudi pri nas ustanovili mladinsko dem. organizacijo «Edinost». Ob krasni udeležbi celjske mladine, ki jo je bilo zbrano okoli 50, je izpregovoril delegat iz Ljubljane br. Rud. Simmonec in očrtal v kratkem govoru naloge današnje mladine. Celje je prva organizacija «Edinosti» v mariborski oblasti. Po kratki debati je predsednik zbora br. Drago Zabkar takoj prešel na volitve odbora, ki je bil soglasno sprejet, in sicer: predsednik B. Rebek, podpredsednik Z. Bevc, tajnik D. Cerne, blagajnik V. Rebek, v odbor pa bratje D. Božič, D. Zabkar ml., L. Kolšek, Sl. Soline; nadzorstvo: D. Zabkar st. in Janko Čerpol. Nameravajo se ustanoviti godbeni, pevski in dramski odsek. Upajmo, da bo celjska «Edinost» ena najmočnejših naših organizacij, za kar je gotovo porok izvoljeni odbor.

Iz tajništva ZDM. V soboto 19. t. m. se bo vršila seja delegatov vseh «Edinosti» v Ljubljani (Gajeva ulica 2). Dnevni red je važen. Vsaka organizacija naj sigurno pošlje po enega delegata.

BELEŽKE

+ **Brezobzirno preganjanje neklerikalnih duhovnikov.** Kakor poročajo, se pripravlja po dregdiranju dekana g. Koblarja v Kranju tudi kazni za župnika g. Pibra v Senčurju, ki istotako ni klerikalac. G. Piber je bil pred vojno deželni poslanec SLS in se je sedaj odtujil klerikalni politiki. V zadnjem času se je približal SKS, ki mu je ponudila pri oblastnih volitvah kandidacijo, katero pa je zaradi prepovedi ljubljanskega škofa odklonil. Klerikalci so začeli pobirati proti g. Pibru podpise, na podlagi katerih bo lahko ljubljanski škof po cerkvenih predpisih odstavil župnika g. Pibra. Ti predpisi namreč določajo, da sme škof odstaviti župnika, katerega ljudstvo ne mara. Da je ta gonja proti g. Pibru premišljeno organizirana, je jasno. Če je takšno početje v korist katoliški cerkvi, je hudo dvomljivo. To nečuvno mešanje politike in vere že naravnost kriči po leku.

+ **Domisljivost slovenske radikalije.** V graškem dnevniku «Tagespost» je bilo čitati brzojavko iz Maribora, v kateri se je poročalo, kako je slovenska radikalija odklonila sodelovanje z mariborskim velikim županom, češ, da je on eksponent SDS. Temu poročilu smo se iz sreca smejali, ko smo pomislili, da je slovenska radikalija tako močna, da je v Prekmurju, kjer je še pred par leti smatrala, da bo vse zavojevala, dobila na svojih dveh kandidatnih listah v obeh srezih celih 221 glasov ter da v celi mariborski oblasti v nobenem drugem srezu sploh niti nastopiti ni

mogla s svojimi kandidatnimi listami, ampak si je dala svoja dva poslance izvoliti od klerikalcev in Nemcev. Vedno se tudi v politiki ponavlja črna znana pripovedka o žabi, ki se je napihovala...

Izsiljevanje za zvonove

Ze večkrat sem slišal, da politikujoča duhovščina izjema siromake na ta način, da jim narekuje po svoji glavi, koliko morajo dati za zvonove, in če dotičnik ne da, mu odrečejo cerkveni pokop. Za dva taka duhovnika sem že doznal. Zakon jasno govori, koliko sme duhovnik zahtevati za zvonjenje ob pokopu. Za nove zvonove pa, kolikor župnija sama ne zmore in se ne nabere iz darov, se more preko glavarstva začeti postopek in se potem po javni obravnavi izvrši razdelitev v razmerju z davki.

V «Domovini» št. 6 čitam v dopisu s Stare Vrhlike, da je tam umrl neki 80letni kajzar, ki je za zvonove ponudil le 100 Din, kar se je videlo duhovniku premalo, zato pa siromaku ob smrti ni zvonilo. Lani pa da je iz istega vzroka nekemu otročičku ni zvonilo.

Moram reči, da me je to poročilo zelo pretreslo, kajti duhovnik, pa naj bo Peter ali Pavel, ki je to storil, je okruten človek, da se ne izrazim huje. Ali smo res še v srednjem veku, ali smo v Jugoslaviji?

Jaz vem, da naša glavarstva večinoma ščitijo nasilja in oderuštva farovžev. Vidim, kako se skoro brez izjeme vse konkurenčne razprave za gradbe in popravila vrše pod roko in po domače, seveda v škodo ljudstva.

Če se branimo proti davčnim krivicam države, se bomo znali braniti tudi proti tem nasiljem političnih duhovnikov.

Prosim, da se mi pošljejo podatki s Stare Vrhlike, pa tudi od drugod, kjer se izsiljuje denar za zvonove in druge cerkvene potrebe, namesto da se denar dobi po zakoniti poti. Bomo videli, ali more ministrstvo dopustiti take okrutnosti, kakor jih čitamo v poročilih s Stare Vrhlike. Narodni poslanec dr. Gregor Zerjavec.

OBRTNIŠKI VESTNIK

OBRTNA BANKA SHS BO ZAČELA KMALU POSLOVATI

V Beogradu se je vršila v petek seja ustanovnega odbora Obrtne banke SHS pod predsedstvom bankinega predsednika Stojanovića.

Kakor znano, se je morala vpisati v prvem roku samo polovica delniškega kapitala, to je 37,5 milijona od 75 milijonov dinarjev. Zanimanje za Obrtno banko pa je bilo toliko, da so bile že v prvem roku vpisane vse delnice. Zato bo občni zbor delničarjev naprosil ministra za trgovino in industrijo za dovoljenje, da ostane takoj vpisana vsa bančna glavica.

Vpisovanja se je udeležilo nad 9100 delničarjev, ki so vplačali po 20 odstotkov od vsake delnice. V vsej državi je bilo vpisanih nad 225.000 delnic in je bilo že vplačanih 12,5 milijona dinarjev. Ako prištejemo k temu še zneske, ki odpadajo na državo v minulem in tekočem proračunskem letu, vsakokrat po 5000 dinarjev, dobimo okrog 22,5 milijona dinarjev, s katerim kapitalom bo začela banka poslovati.

Po pokrajinah so razdeljeni delničarji, odnosno delnice, tako-le: v Srbiji 5500 delničarjev in nad 150.000 delnic; v Hrvatski in Slavoniji 1050 delničarjev in 17.912 delnic; v Sloveniji in Dalmaciji 594 delničarjev in 10.663 delnic; v Vojvodini s Sremom 1341 delničarjev in 220.670 delnic; v Črni gori 71 delničarjev in 945 delnic.

Cim bo rešeno vprašanje redukcije delnic, odnosno dovoljenja, da ostane vpisana že vsa glavica, se bodo izvršila še ostala tehnična in pripravljala dela, tako da bo mogla banka začeti s poslovanjem najkasneje v mesecu maju t. l.

Po vsej Sloveniji gre glas:
Le „Domovina“ je za nas!

DOMAČE NOVOSTI

* **Ne pozabite na Vodnikovo društvo!** Lanske lepe knjige Vodnikove družbe so splošno uga-jale, letošnje pa bodo, kakor nam poročajo, še mnogo zanimivejše. Zato naj ne bo nobenega naprednega Slovenca ali napredne Slovenke, ki bi ne bila člana Vodnikove družbe. Za borih 20 dinarjev dobiš 4 lepe knjige, katerih vsaka je sama vredna istega denarja. Priglasite se val pri družbenih poverjenikih vsaj do konca t. m. Ne odlašajte!

* **Lep sprejem naših poslancev v Českoslovaški.** Naši narodni poslanci, ki so odpotovali v Českoslovaško posejiti bratske českoslovaške parlamentarce, so prispeli v nedeljo v Parkanj, na prvo postajo ob českoslovaški meji, kjer so bili navdušeno sprejeti od zastopnikov českoslovaškega parlamenta ter številnih zastopnikov narodnih in kulturnih društev. Vse českoslovaške časopisje pozdravlja v navdušenih člankih prihod naših poslancev in opozarja na to, da se morajo ob priliki sedanjih razgovorov med našim in českoslovaškim parlamentarnim zastopstvom poglobiti kulturne in gospodarske vezi med obema slovanskima narodoma.

* **Novi sreski šolski nadzorniki.** Imenovani so za sreske šolske nadzornike: za ljubljansko okoličico g. Miroslav Pretnar, za Kamnik g. Gustav Lukežič, za Črnomelj g. Ciril Vizjak, za Mursko Soboto g. Gustav Čížek, za Konjice g. Božidar Gselman, za Celje g. Rihard Pestevšek. — Za upravitelje osnovnih šol so imenovani: v Mostah g. Janko Grad, v Dolnji vasi g. Mirko Kosin; za veroučitelja v Ljubljani gg. Fran Smid in Feliks Tavčar.

* **Pred občinskimi volitvami v Novem mestu.** Na občinske volitve v Novem mestu, ki se bodo vršile v maju, se že pripravljajo vse stranke.

* **50letnico svojega rojstva je praznoval 11. t. m. naš odlični somišljenik g. Karel Cimperšek, veletrgovec, posestnik in načelnik okrajnega zastopa v Sevnici.** Kot načelnik okrajnega zastopa si je pridobil za sevniški sodni okraj neveljnih zaslug. Pri zadnjih oblastnih volitvah je kot nosilec liste SDS znatno povečal število demokratskih volilcev v sevniskem okraju. Se na mnogo let!

* **Povoljne zdravstvene prilike v Ljubljani.** Po zanimivem poročilu, ki ga je izdal ljubljanski mestni fizik dr. Rus, je bilo lani splošno zdravstveno stanje v Ljubljani, ki šteje okrog 57.000 prebivalcev, prav ugodno. Umrljivost stalno pada. Izostale so lani tudi večje epidemije. Minulo leto je bilo v Ljubljani 667 porok. Otrok se je rodilo 1516, med njimi 61 mrtvih. Zakonskih novorojenčkov je bilo 1259, nezakonskih 257. Dečkov se je rodilo 805, deklic 711. Izmed stalno v mestu prebivajočih je umrlo lani 684 oseb, to je 12 na 1000 prebivalcev.

* **Vsem, ki hočejo iskati dela v Franciji.** Izseljeniški komisariat v Zagrebu poroča: Vsi oni, ki se nameravajo izseliti v Francijo na delo, se obveščajo, da je po poročilu našega izseljeniškega delegata v Franciji zaradi naglega dviganja franka zavladala tamkaj taka gospodarska kriza, da bi nov prihod tujih delavcev povzročil brezposelnost. Zato naj se zainteresenti za Francijo nikar ne podajajo tjakaj. Ko se bodo prilike za naše delavce zopet boljšale, bo izseljeniški komisariat na to pravočasno opozoril zainteresente.

* **Mednarodni zračni promet preko Jugoslavije.** Dne 15. t. m. se je otvorila mednarodna zračna linija Pariz—Praga—Dunaj—Zagreb—Beograd—Carigrad. Praga je otvorjena za potniški in poštni promet.

* **«Revček Andrejček» v mariborskem glodalšču.** Opozarjamo mariborske okoličane na to lepo in priljubljeno igro, ki se bo uprizorila v nedeljo 20. t. m. ob treh popoldne. Kdor pride že dopoldne k blagajni in vzame najmanj 10 vstopnic, ima 20 odstotkov popusta.

* **Smrtna kosa.** V Gotni vasi pri Novem mestu je umrl g. Amat Škerlj, gimnazijski direktor. Pokojnik je bil odlični šolnik in velik prijatelj mladine, ki je izgubila z njim svojega najboljšega vzgojitelja. Bil je odločno naprednega pre-

prisanja. Za svoje zasluge je bil odlikovan z redom sv. Save IV. stopnje. — V št. Jerneju je umrl 11. t. m. orožniški kaplar g. Ivan Koler. — V Litiji je preminul v 72. letu starosti g. Karel Prezelj, pekovski mojster in dolgoletni zaslužni načelnik tamkajšnjega gasilnega društva. — Dne 7. t. m. je umrl orožniški narednik gosp. Tomaž Ibovnik, službujoč na Bledu. Zadnje čase je bil v orožniški podoficirski šoli v Kamenici, kjer je podlegel zavrtni pljučnici. Zapustil je ženo in dva nepreskrbljena otroka. — Preteklo sredo je preminul v Šenturju pri Kranju 26letni orožniški narednik Pavel Brezar. Pokojni, ki je bolehal na jetiki, je bil zadnje čase nastavljen v Tetovem. — Blag jim spomin!

* Španska bolezen v naši državi se še vedno širi in razsaja v zadnjem času posebno v naših južnih krajih, kjer zahteva številne smrtno žrtve. Pri nas v Sloveniji španska bolezen daleko ni tako huda, kakor je bila po prevratu leta 1918.

* Lepo vsoto je zadel. Trgovski potnik Edvard Kristan, rodom iz Brezovice, je zadel na polovico srečke razredne loterije št. 27.867 lepo vsoto 100.000 dinarjev.

* Čuvajte se sleparjev! Po Sloveniji potuje neki Forst in nabira posebno okoli koroških rojakov prispevke za tiskovni sklad «Koroškega Slovenca». Ker nima dotični ne od uprave lista «Koroški Slovenec», ki takih pooblastil v inozemstvu sploh ne izdaja, kakor tudi ne od Jugoslovenske Matice nobenega pooblastila, opozarjamo vse narodne kroge, da mu ne nasedajo in ne darujejo ničesar.

* Trboveljske novice. Na občnem zboru Sokola v Hrasniku so bili izvoljeni za poslovno leto 1927.: kot starosta Ljudez Hofbauer; podstarosta Davorin Cander, tajnik Ivo Farčnik, blagajnik Jože Grozdnik, načelnik Pavel Bauerheim, načelnica Vera Iskrova, prosvetar Karel Logar; odborniki Ivan Draksler, Julka Štihova, Vladimir Ignatijev. — Na seji Bratovske skladnice v Trbovljah je bilo znova upokojenih večje število rudarjev. Premožensko stanje skladnice izkazuje ob novem letu: bolniška blagajna 9.347.853-28 Din, a koncem leta 1925. 9.961.688-61 Din; premoženje se je torej zmanjšalo za 633.815-33 Din; podporni fond 178.913-51 Din, koncem leta 1925. pa 251.488-79 Din; premoženje se je zmanjšalo za 72.575-28 Din. — Gasilsko društvo v Trbovljah bo priredilo za svojo 40letnico meseca maja tombolo, katere čisti dobiček naj bi omogočil društvu nabavo novega gasilskega orodja. — Rudniško in trško gasilsko društvo sta ustanovili pevski zbor, katerega pevovodja je g. Mihael Ličar, oče znanega klavirskega virtuosa. — Narodni dom v Hrasniku marljivo nadaljuje s prirejanjem kulturnih filmov v zvezi s predavanji. V sredo dne 16. t. m. se je vršilo predavanje o Fordovih tovarnah v Ameriki. V splošnem so na sporedu vsa ona velezanimiva predavanja, ki jih priteja v Ljubljani Zveza kulturnih društev.

* Peš iz Rusije v Jugoslavijo. Na Sušaku je policija aretirala te dni moža brez dokumentov, ki je hodil ves zamazan v raztrgani obleki. Pri policiji je izjavil, da je Martin Horvat, sin železniškega čuvaja iz Varaždina. Leta 1915. je bil poslan na rusko fronto ter je prišel v rusko ujetništvo. V dobi ruske revolucije je moral delati na železnici brezplačno; dobival je le hrano in obleko. Pred devetimi meseci se mu je končno posrečilo pobegniti. Potikal se je po svetu, beračil in končno pri Dolnji Lendavi brez dokumentov prekoračil jugoslovensko mejo. Prišel je v Varazdin, kjer je zvedel, da se oče nahaja nekje v Primorju. Na Sušaku je prišel policiji v roke. Kakor je policija dognala, je njegov oče sedaj uslužben na Reki kot železničar. Po dolgih dvanajstih letih sta se oče in sin zopet našla.

* Sprememba posesti. «Jugoslavija», splošna zavarovalna družba, je od Tauzherjevih dedičev kupila trinadstropno hišo v Ljubljani, Gosposvet-ska cesta št. 4.

* Ustreljen divji prašič. V Jurklostru je graščinski upravitelj Pol ustrelil 92 kilogramov težkega divjega prašiča. Drugih pet divjih prašičev je ušlo.

* Triletan otrok v plamenih. Te dni so pripeljali v mariborsko bolnico triletnega sinčka de-

lavke iz Frama Friderika Volmuta, kateremu se je doma pri štedilniku naenkrat vnela obleka in so mu plameni mahoma ožgali celo telo. Pazite na otroke!

* Požar v Mariboru. V Mariboru je nastal v ponedeljek zvečer požar v tovarni električnih žarnic «Volta», ki je zgorela do tal z vsemi zalogami. Mariborski gasilci, ki so bili takoj na licu mesta, so s svojimi modernimi brizgalnami omejili požar tekoma 15 minut. Kako je požar nastal, ni znano. Ker je uničena vsa tovarna z zalogami in dragimi stroji vred, je škoda ogromna.

* Konja zaigral. Znani mariborski mesar je pred par dnevi kvartal z nekim posestnikom iz Slovenske Bistrice. Začela sta igrati za visoke stave in končno je kmet zastavil svojega konja, mesar pa je stavil 7000 Din. Kmetič je igro izgubil in konj je bil mesarjev. Dovolil pa je kmetiču, da se z njim še odpelje domov. Kmet je upal, da bo mesar na konja pozabil. Toda naslednjega dne je mesar zahteval konja in ga res tudi odpeljal. Kmetič se je ves obupan zatekel na policijo, ki mu je konja vrnila. Oba se bosta morala zaradi zabranjene hazardne igre zagovarjati pred sodiščem.

* Vlom v Lokah pri Zagorju. V noči od 29. na 30. januar so neznan vlomilci že v drugič vlomili v trgovino gospe Marije Kovač-Počkove na Lokah pri Zagorju ob Savi. Odnegli so raznega manufakturnega blaga v vrednosti do 7000 Din.

* Velik vlom v Črešnoveh. Neznani lopovi so te dni ponoči vdrli v Črešnoveh v trgovino Ivana Kramarja ter odnesli poleg več sto dinarjev gotovine za 8000 dinarjev vrednosti različnega blaga. Sumljiva vloma sta dva starejša možka, ki sta se potikala en dan pred vlomom okrog vasi.

* Zastrupljenje rib v Voglajni pri Celju. Te dni so prebivalci ob Voglajni opazili v dolnjem toku potoka v bližini izliva v Savinjo na površju vode na tisoče mrtvih in omamljenih rib. Dasi je bilo že na prvi pogled jasno, da mora biti ves ta del Voglajne zastrupljen od kake škodljive tekočine, se je preiskovalni komisiji posrečilo najti vzrok zastrupljenja šele po daljšem iskanju. V kemični tovarni v Gaberju pri Celju, ki stoji blizu Voglajne, imajo v cisterni veliko zalogo žveplene kisline. Po nesreči je cisterna naenkrat počila ter se je skozi okrog 15 cm dolgo odprtino začela izliviati žveplena kislina proti Voglajni. Izteklo je po ugotovitvi okrog 2000 kg žveplene kisline. Škoda, ki zadene ribarsko društvo, je zelo velika.

* Afentati. Neznani zlikovci so ponoči zažgali pred stanovanjem vodje delavnic državnih železnic inž. Dolhovskega petardo, ki je z močno detonacijo eksplodirala. Eksplozija je bila tako močna, da so popokale na hiši šipe. Na inž. Dolhovskega je bil že pred par tedni izvršen napad. Takrat so ga neznan možki zvečer napadli in pretepli. Sumi se, da so to isti storilci. Policija se trudi, da jih izsledi, toda doslej je bilo zasledovanje brezuspešno. Iste noči je eksplodirala petarda tudi pred stanovanjem g. Vollerja, poveljnika mariborskega gasilskega društva.

Ižanske pripovedke

ROJENICE V IŠKI GORI.

V obširnem kotu med nekdanj gosto zaraščeni Krimom in skalovitim hribom Iška se nahaja svetu malo znana vasica Iška vas.

Pravljica pripoveduje, da so stanovali pred mnogimi leti v tej preprosti vasici malone sami imoviti kmetje, ki so imeli polne hleve rogate živine in kašče, polne žita. Mir in sreča sta bivala v onem zakotju in božji blagoslov se je razlival med pridne vaščane.

Kaj je bil vzrok tej sreči? V Iški vasi med skalovjem, borovjem in hrasti so bivale dobrotnice Rojenice. Bile so to jako lepe ženske, ki so ljubile ljudstvo in mu v marsikateri priliki modro svetovale, posebno materam so rade pomagale. Ko se je pomladi poizgubil sneg in so začele preko ljubljanskega barja pihati milejše sapice, tedaj so se oglašale Rojenice iz svojih skritih bivališč: «Oj, kmetje, pojdite orat, pojdite sejati!»

Iškavci so vselej radi slušali ta glas, in to nikdar v svojo škodo. Ko je žito zraslo in dozorelo, so se zopet oglašile iz Iške gore: «Kmetje,

Važno za cenjene čitatelje.

Da se da cenjenim čitateljem «Domovine» ponovno prilika, da si priskrbijo srečke državne razredne loterije za III. razred, je priložila današnji izdaji «Domovine» prodajalna srečka L. Ž. Konjović v Beogradu naročilne dopisnice, potom katere morete naročiti srečke. Svetujemo Vam, da si takoj naročite srečke, ker jih je le omejeno število na razpolago. Premija Din 200.000 v II. razredu je padla na srečko, ki je bila kupljena pri tej prodajalni. Preskrbite se s srečkami, preden bodo razprodane. — Star pregovor pravi: «Vsak je svoje sreče kovač.» 69

bila je dobra setev, bo še boljša žetev!»

In zopet so hiteli ljudje na polje, kakor so jim svetovale prijazne zlatolase gorske vile.

Letine so bile takrat jako ugodne. Zita je bilo toliko, da so utrujenim ženjam omahovale roke ter so jim padali srpi iz rok. Tedaj so prihitele Rojenice in same požele vse ostalo žito.

Zeles pa so na svoj način in vezale majhne snopiče. Večkrat so prišle kar ponoči na polje ter požele vse žito, da kmetu ni bilo treba drugega, nego žito naložiti na voz in odpeljati domov. Res, zlati časi so bili to za kmete, ali prišlo je drugače. Neki prevzetan in bogat kmet se je nekoč razjezil nad Rojenicami, ki so mu velele iti na delo, ter je metal kamenje za njimi in jih grdo preklinjal. Posledica tej nevhvaležnosti je bila, da so Rojenice za vselej zapustile oni kraj in ubogi kmetje se morajo od takrat sami mučiti z obdelovanjem neplodnega polja, žal, dostikrat brez povoljnega uspeha. Marjan Jamšek.

SOKOLSTVO

Občni zbor Sokolskega društva v Bregani. Sokolstvo društvo v Bregani je imelo 2. t. m. redni občni zbor, ki ga je otvoril starosta brat Jakob Zobarič ter v svojem govoru vspodbujal članstvo za nadaljnje delo. Tajnik brat Feliks Kalin je očrtal v kratkih potezah delovanje občega Sokolstva v minulem letu ter podal sliko o delovanju samega društva. Iz poročil vseh funkcionarjev se je moglo sklepati, da je društvo vse leto vestno delovalo. Posebna hvala gre dramskemu odseku in njegovemu voditelju bratu Zdenku Dolinarju. Odsek je vprizoril v minulem letu lepo število predstav in priredil gostovanje tudi v drugih krajih ter s tem širil ljudsko prosveto. Za starosta je bil izvoljen brat Pero Rajčević, za podstarosta brat Alojz Kalin, za tajnika brat Feliks Kalin, za blagajnika in načelnika brat Milan Jelinek, za načelnika prosvetnega odseka brat Zdenko Dolinar, za odbornike bratje in sestre: Frane Bratanič, Amalija Hribarjeva, Anton Šetine, Nikola Klemente, Ivan Vegelj, za namestnike bratje: Vid Vugrinec, Jakob Zobarič, Josip Kalin ml., Andrej Ivanjšek, v nadzorni odbor pa brata Ivan Kalin in Anton Šinkovec.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

KLEKLOVA PARTAJA PROTI ZNIŽANJU PORCIJE.

Bakovci (Prekmurje), februarja.

Zadnje «Novine» prinesle so en artikuluš «Pred volitvami in zdaj». Če bi g. Jerič znal, ka de se zgodilo v Beogradu te, gda se je taj artikuluš štampao, ne bi ga dao na svetlo. Zakaj napada, šteroga taj artikuluš nosi proti demokraciji, padne nazaj na Kleklovo partajo. Ar nas «Novine» pozivljejo, ka naj spričamo delo demokratske partaje pred volitvami in zdaj, ščemo to učiniti, obednem pa tūti spričati delo Kleklove partaje pred volitvami, gda se je klerikalnim kortesem od samega obečanja iz vūst cedilo. Preminouči teden je Kleklova partaja stopila na vlado. V tem časi se ravno vparlamentu državni proračun dela. Zdaj je čas najbogši, ka se narodi

Zadružna hranilnica

F. z. z. o. z.

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 19.

Sledeče pri nas kupljene srečke državne razredne loterije II. razreda so bile izžrebane:

5.782	9.115	11.561	15.423	18.185
20.851	20.865	29.886	34.133	47.714
47.736	47.788	48.545	48.559	66.640
66.685	59.732	71.819	70.495	78.340
86.315	91.741	95.813	111.158	111.828
111.883	115.607	115.700	120.641	121.687

Izplačevanje dobitkov

od 22. februarja do 7. junija.

Za III. razred

(žrebanje dne 7. marca)

je treba takoj srečke obnoviti. Nakažite takoj odpadajoče zneske, nakar Vam pošljemo srečke.

v njegovem verstvi pomogne. Dokeč so še klerikali v opoziciji bili, so sami predlagali v Beogradu, ka se narodi pomogne z znižanjem porcije in z drugim virstvenim delom. Da so na vlado prišli, so na vse to pozabili in neščejo nika čuti o ljudskij potrebaj. Svoje prejšnje predloge so nazaj potegnoli, s svojimi glasovi pa so podrli one predloge demokratske stranke, štere je ta kak nujne stavila za zmanjšanje ljudske bede in nevole.

Dne 2. februara so poslanci SDS stavili v finančnem odbori, gde se rešava državni proračun, predloge, ka se naša porcija zednači s srbsko, ka mo te manje plačali, ka se dohodarina (porcija od haskov), štera najbolje kmeta teži, odpravi, ka se zmanjša porcija od prometa in v kratkem sploj odpravi, tota porcija najbolje teži naše meštre, ka se zbríše porcija od novih hiš, zmanjša krčmarska taksa, zmanjšajo doklade na direktno porcijo in zmanjšajo stroški za eksekucijo pri terjanju porcije, ka se odpravi porcija od zaslužka delavcev.

In znate, vi volilci, ka so napravili naši klerikali zdaj, da so volitve minule? Kak en mož se vsi klerikali glasovali proti tem predlogom

vkupno z radikali in tak so vsi ti predlogi propadli in porcija ostane, kak je bila. Če bi tudi klerikali svoj glas dali za te predloge, bi bili predlogi sprejeti in narod bi ležej živeo. Kleklovi partaji se imamo zahvaliti, čimo še nadale slabo živeli. Iz toga pa vidite, vi volilci, kakši so klerikali pred volitvami in kakši so zdaj po volitvoj.

RAZSVETLJAVA IN SLAB MOST.

Šmartno pri Litiji, v februarju.

V zadnjem dopisu smo opozarjali na potrebo razsvetljave ponoči in na nevarnosti v temi. Komaj je izšel dopis, je že bila tu nesreča, ki bi ob luči gotovo izostala. G. Avžner, obratovodja rudnika v Sitarjevcu, se je v temni noči zaletel v drva, kar bi ga kmalu stalo izgubo levega očesa. To je prvi primer. Zgodi se jih pa lahko še več na prometni cesti, kjer vozijo avtomobili in vozovi. Svoječasno smo imeli v vasi 12 električnih luči, danes pa sveti le ena in še ta bolj za domače potrebe. To je odločna zahteva vaščanov, ki v davkih prednjačijo nad vsemi podobčini. Upamo, da se bo stvar uredila, da ne bo potreba potrkati še na druga vrata. Reducirajte v proračunu stroške, ki jih ni treba, luč pa je potrebna.

Druga priložnost za nesrečo je most med Rusom in Repino. Tu si bo kdo zaradi velikih špranj še noge polomil. Kakor slišimo, je že marsikatera peta ušla v vodo. Kaj nam pomaga, če kakšen šušmar pribije dve ali tri deske po vrhu!

Mi bomo pisali in pisali, dokler se stvar ne bo uredila. Naša dolžnost je, da opozarjamo in zahtevamo od občine večjo brigo. SLS je v vladi, zato svetujemo gospodom, naj pritisnejo na poslance, da pomagajo bednemu ljudstvu do dobrih cest in drugih naprav, če občina in cestni odbor tega ne zmoreta. Zmagati po zaslugah nepoučenega ljudstva je lahko, zdaj naj klerikali pokažejo, koliko veljajo in kaj znajo. Prej ste rekli: «Počakajte, da bodo naši v vladi!» Ljudje božji, zapomnite si, da ima SLS 20 poslancev, med njimi 3 ministre. Sedaj bomo videli, kaj bodo naredili.

V zadnjem času smo imeli dve gasilski veselici, v Šmartnem eno, drugo v Zavistniku, ki sta prav dobro uspeli.

Strašen potres v Hercegovini, Dalmaciji in Črni gori

Ognjišče potresa pri Stolcu v Hercegovini — Močno se je potres občutil tudi v Albaniji in ob italijanski obali Jadranskega morja — Mnogo hiš porušenih — Več smrtnih žrtev — Na Popovem polju se je udrila zemlja za več metrov

Hercegovino in južno Dalmacijo je zadela v ponedeljek malo pred peto uro zjutraj strašna potresna katastrofa, kakršne tamošnji kraji že dolgo časa niso doživeli. Ognjišče potresa je bilo pri Stolcu v Hercegovini. Močno so se občutili potresni sunki, ki so sledili hitro drug za drugim in trajali približno 20 do 30 sekund, po vsej Hercegovini in v Bosni, v južnem delu Dalmacije, v Črni gori, v Albaniji in celo ob italijanskih obalah Jadranskega morja. Najhujše sta prizadeta Hercegovina in Črna gora. Potres je bil tako močan, da so ga čutili tudi v Zagrebu, Beogradu in celo v Ljubljani.

V Hercegovini je vsaj poškodovana skoro sleherna hiša. V ozemlju med Stolcem in Ljubljano, ognjiščem potresa, so porušene številne hiše in je med razvalinami našlo smrt več ljudi, vendar se bo točno število smrtnih žrtev moglo ugotoviti šele, ko bodo odstranjene vse razvaline. V Perkovičih v ljubljanskem srezu se je porušila hiša kmeta Bijelića ter pokopala pod seboj osem članov broječo družino, ki so vsi našli smrt v ruševinah. V Ljubljani, kjer smrtnih žrtev ni bilo, se je novo šolsko poslopje, ki je bilo že ob priliki lanskega potresa precej poškodovano, porušilo do tal. K sreči je bil potres v zgodnjih jutranjih urah, ko ni bilo v šoli otrok. Poleg številnih drugih hiš se je v Ljubljani zrušil tudi stolp turške hule. V stolcu so težko poškodovane vse hiše in skoro vsi dimniki porušeni.

Več hiš je bilo porušenih in mnogo poškodovanih tu in v južni Dalmaciji, tako v Makarski, Šibeniku, Dubrovniku, Metkoviću, Gružu, Stonu Gabeli in drugod. V Gabeli so potresni sunki podrli več hiš, vse ostale pa več ali manj zrahljali. Na Popovem polju ob dalmatinsko-hercegovski meji se je pogreznila zemlja v precejšnjem obsegu za več metrov. V Splitu so čuli za časa potresa podzemsko grmenje, vendar večje škode potres v Splitu ni napravil. V Dubrovniku se je udril v hotelu «De la Ville» strop, pri čemer je bilo več oseb težko ranjenih.

Iz Črne gore še ni podrobnejših vesti, ker so deloma zaradi potresa, deloma zaradi zadnjih snežnih zametov prekinjene vse telefonske in brzojavne zveze. Kolikor je doslej znano, se je na Cetinju podrlo več hiš in je bilo več oseb ranjenih.

Močan potres je bil tudi v Albaniji; zlasti v severnem delu v gorskih krajih je bilo porušenih mnogo poslopij. V Italiji se je potres močno občutil v Anconi, v Benetkah, Napolju, Bariju in Trstu. V Trstu in drugih obalnih mestih se je porušilo nekaj dimnikov.

Potresna katastrofa je povzročila na vsem prizadetem ozemlju nepregledno škodo. Ogromno število ljudi je brez strehe, mnogo ljudi pa si iz strahu pred ponovnimi sunki ne upa v svoje domove. Nekaj hiš je tako poškodovanih, da so oblastva odredila njihovo izpraznitev, ker ob-

stoja opasnost, da se naknadno zrušijo nad svojimi stanovalci. Nekatere vasi izgledajo kakor po bombardiranju s težkimi topovi. Oblastva so podvzela vse potrebne korake, da se nudi težko prizadetemu prebivalstvu, zlasti ranjenemu, nujna pomoč.

Ta potres z ognjiščem pri Stolcu je bil tektonski, kakršni so bili pri nas sploh vsi potresi, ker vulkanskih potresov, kakor v Italiji, pri nas ni. Tektonski potresi ali po naše potresi, ki nastanejo zaradi rušenja ali kakršnekolik premaknitve notranjih, bližnjih ali globljih plasti zemeljske skorje, so po svojih posledicah najstrašnejši. Vsi znani strahoviti japonski potresi so bili tektonski. V samem ognjišču se potres čuti kot močen udarec in od ognjišča dalje se širijo valovi, tako da se v daljavi čuti tektonski potres kot valovito gibanje tal. Kakor se sodi, se je pri Stolcu izvršila podzemeljska katastrofa globoko v notranjosti zemlje. Kaj vse se ob potresih dogaja v notranjosti zemlje, učenjaki najbrže ne bodo mogli nikdar natančno proučiti, dasi so na tem polju odkrili že marsikaj, kar je bilo našim pradedom še velika uganka.

ZANIMIVOSTI

× Nepričakovana sreča. Pred leti je bila na dunajskem dvornem gledališču uslužbena igralka Adela Hellova, ki pa si ni mogla priboriti naklonjenosti Dunajčanov. Zato je opustila gledališče in si izbrala pot, kakor toliko drugih njenih vrstnic. Sprejela je vabilo takratnega portugalskega poslanika na Dunaju grofa Fontalve in postala njegova nezakonska žena. Ko je bil grof z Dunaja odpoklican, je ostala sama z dvema otrokoma, vendar pa je grof skrbel za nje do konca svetovne vojne, ko so njegove mesečne podpore naenkrat izostale. Mati je medtem umrla, sin Alfred se je izselil, hčerka Mina pa je živela na Dunaju v prav skromnih in težkih razmerah. Te dni je dobila Mina Hellova, ki je stara sedaj 24 let, iz Portugalske brzojavno nakazilo za večjo vsoto denarja in poziv, naj pride nemudoma na Portugalsko. Grof Fontalva je umrl ter zapustil Alfredu in Mini Hell vse svoje ogromno premoženje. Na smrtni postelji je oba svoja nezakonska otroka adoptiral, tako da nista postala samo milijonarja, ampak tudi grof in grofica.

Listnica uredništva

Jablanec. Proti zakonu.

Kočevje. M. J. S kratkimi pripovedkami smo posebno zadovoljni, ker se za krajše stvari laže dobi prostor. Prosimo še za obljubljene mladinske pripovedke. Ono daljšo povest imamo v rezervi in jo bomo prej ali slej objavili.

Hotedršica. Žal, prepozno prejeli.

Gradišče. Ker je dopis pisan s svinčnikom, je več besed tako zabrisanih, da jih ni mogoče prečitati. Napišite nam isto še enkrat s črnilom!

Trbonje. Proti zakonu.

Podčetrtak. Notico podobne vsebine smo že priobčili v «Domovini».

Rakek. Vaš dopis zato ni bil priobčen že v zadnji številki, ker je prepozno prispel. Vaše mišljenje, ki ga izražate v pismu, je napačno. Dopise, kolikor smo jih sprejeli, so bili vedno priobčeni, ako so bili v soglasju z novim tiskovnim zakonom.

LJUDSKO VSEUČILIŠČE

O PLINU IN NJEGOVI UPORABI.

V nekaterih prejšnjih člankih smo že govorili o različnih snoveh, iz katerih dobivamo toploto in svetlobo. Bile so to ali trdne snovi, kakor les, premog, šota itd., ali tekoče, kot je petrolej ali bencin, ali pa slednjič plinaste. Med zadnjimi igra najvažnejšo ulogo plin, ki ga dobivamo iz premoga.

Sreča in blagostanje nas vseh

je odvisna največkrat od srečnega slučaja. Tak slučaj lahko doleti tudi tiste, ki kupijo srečke državne razredne loterije. Žrebanje III. razreda se vrši že 7. marca.

Vsi oni, ki želijo poskusiti svojo srečo

naj si takoj nabavijo srečke pri domačem zavodu, ZADRUŽNI HRANILNICI r. z. z o. z., Ljubljana, Sv. Petra cesta števil. 19. Zunanji naročniki naj nakažejo obenem z naročilom za celo srečko 300 Din, za polovično 150 Din, za četrtinko 75 Din. Po prejemu zneska srečke takoj odpošljemo.

Poleg številnih večjih dobitkov bo znašal glavni dobiček v najsrečnejšem slučaju 660.000 Din.

Že pri gorenju drv opazujemo, da se pod vplivom vročine razvijajo razni plini, sestoječi iz ogljika in vodika. Vprav ti razvijajoči se plini povzročajo, da gori les s svetlim plamenom. Čim več takih plinov nastaja, tem svetlejši je plamen.

Premog in šota, ki nista nič drugega kakor preperel les, razvijata pri gorenju mnogo plinov. Svetloba, ki jo večkrat opazujemo na šotnem močvirju in ki jo ljudska domišljija pripisuje nadnaravni moči, ni nič drugega kakor sveteči se plini, ki nastajajo pri razpadanju. Ponekod, kakor n. pr. v pokrajinah petrolejskih vrelcev Pensilvanije, je toliko takega naravnega plina, da se ga izplača uloviti; z njim kurijo in svetijo po celih mestih tamkajšnjih pokrajin.

A povsod nam narava ne nudi takih naravnih plinov v zadostni količini, da bi jih mogli praktično izrabljati. Ker pa jih človek povsod visoko ceni, si jih mora njegov iznajdljivi duh sam pripravljati, kjer mu jih narava sama ne nudi v dovoljni meri.

Vemo že, da vsebuje premog poleg ogljika kot svoje najglavnejše sestavine tudi mnogo plinov. Nekateri vrste premoga imajo v sebi večje množine plina kakor druge. Za pridobivanje plina bomo jemali vsekakor premog, ki je s plinom bogatejši kakor drugi. Kaj pa naj storimo s plinom, da mu odvzamemo plin, ki ga hočemo uporabljati za kurjavo ali za razsvetljavo? Najpreprostejši in tudi najstarejši način je oni, po katerem dobivajo iz premoga plin s tem, da ga žgejo. V praktične svrhe so začeli uporabljati ta način v začetku 19. stoletja, torej pred dobrimi 200 leti.

Oglejmo si, kako se to vrši! Za pridobivanja plina nalože premog, ki je bogat s plini, v velik zaprt prostor, pod katerim gori ogenj. Pod vplivom vročine se premog spremeni v ognjeno-rdečo žerjavico in iz njega uidejo vsi ogljikovodikovi plini v podobi gostega, sivga dima. Ta plin je še v sirovem stanju in je tak še neraben; zato ga je treba prej očistiti, odvzeti mu je pred vsem ter in razne neprijetno dišeče sestavine amoniaka. To se vrši v čistilnici. Poleg tega pa je treba pridati takemu plinu, da postane raben, še raznih spojin. Plin, ki pride iz opisanega zaprtega prostora v obliki gostega sivga dima, napeljemo skozi več posod, napolnjenih z vodo. Ko gre plin skozi vodo, ko ga, kakor pravimo, peremo, se mora razkrojiti v mehurčke. Pri tem pa pusti v vodi ves ostanek tēra in spojini amonijaka. Nadaljnja pot vodi plin skozi cevi, ki so namazane z različnimi snovmi, kot na primer z živim apnom in podobnim. Na tleh ostanejo zadnji ostanki nesnage. Plin, ki je napravil to pot, je popolnoma prozoren, sestoji samo še iz ogljikovih vodikov ter diši podobno kakor bencin. Tak plin je sedaj uporaben; napeljemo ga v tako zvan gazometer, iz katerega potem črpamo, da z njim kurimo in svetimo.

Ko smo razgrel premog, da je nastala iz njega ognjenordeča žerjavica in so ušli iz njega vsi plini, je stal od premoga čist ogljik, tako imenovani koks. To je sicer dragoceno kurivo, ki se prodaja po visoki ceni; a plina iz njega ne moremo več pridobivati. Zakaj se tudi ta ogljik ni izpremenil v plin? Zmanjkalo je vodika, s katerim se ogljik lahko spaja v plin. Nastalo je tako vprašanje, kako uporabiti tudi ta ogljik, da doblimo iz njega plin. Treba je samo dovoljne množine

vodika in ves ogljik se bo spojil z ogljikom v gorljiv plin. To so res tako tudi poskusili in se jim je posrečilo. Napeljali so vodno paro nad žareč premog; pri tem so dobili velike množine gorljivega plina, premog pa je popolnoma izginil. To pa se vrši takole: Vodna para se nad žarečim premogom spremeni v vodik in kisik, iz katerih dveh prvin sestoji. Ker postane vodik tako prost, se spoji z ogljikom, ki se nahaja v premogu, v plin, sestoječ iz ogljika in vodika. Kisik pa se prav tako spoji z ogljikom v novo plinasto snov, tako zvan ogljikov oksid, ki je tudi gorljiv plin.

Plin, ki ga pridobivamo na opisani način, igra v modernem življenju silno važno ulogo. Plinska luč ima na primer pred električno mnogo prednosti, tako da jo v gotove svrhe najraje uporabljamo. Pa tudi kot kurivo se je plin uveljavil in izpodriva po mestih zaradi svoje praktičnosti pa tudi zaradi štednje vsa druga goriva. Na plinskem štedilniku ali v plinski peči napraviš ogenj v trenutku. Ni ti treba donášati težkega kuriva, kot so drva, premog itd. Pa tudi čistota govori za plinsko kurjavo; tu nimaš nikakega pepela, nobenih saj. Nevarnost, ki je v zvezi s plinom, je tako majhna, da popolnoma nič ne zmanjša naštetih prednosti. Tudi iz narodno-gospodarskih ozirov se moramo odločiti za izrabo premoga potom plina. Znano je, da skladi premoga v zemlji niso neizčrpni; prišel bo čas, ki je sicer še v daljni bodočnosti, ko bodo črni zakladi pošli. Zato je potrebno varčevanje. In baš s plinom porabimo zdatno manj premoga kakor pa s kurjenjem premoga samega.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Vse narobe.

Soprog svoji ženi: «Vrag je to. Denarna nakaznica pride na mesec samo enkrat v hišo, sodni rubež pa desetkrat...»

Največji prazniki.

Katehet (v šoli): «Kateri prazniki so največji?»

Matijče: «Velika noč, Božič in pustni torek.»

Katehet: «Zakaj pa?»

Matijče: «Ker na te praznike dobro jemo...»

Pred volitvami.

Župnik: «V gostilni 'Pri zamorcu' smo pili danes le brezalkoholne nestrupene pijače.»

Župan (politični nasprotnik): «Zato je pa bil Vaš govor tem bolj strupen.»

Popolnoma jasno.

Bolnik: «Kaj in kolikokrat smem jesti na dan?»

Zdravnik: «Če ste bogati, jejte, kar in kadar hočete, če ste pa ubogi, jejte, kadar imate!»

Posebna sreča.

Žena: «Pomisli, gospoda Motovilca je med vožnjo k poroki zadela kap. Bil je takoj mrtev.»

Mož: «Saj pravim, nekateri imajo še v zdanjem trenutku srečo!»

Ni čudno.

Zdravnik: «Kaj za božjo voljo delate, da ste vedno debelejši?»

Župnik: «Prav nič, tudi najmanjšega opravila se ne lotim...»

Nikjer tako poceni odprodaja čevljev kakor pri **'DOKO'** Prešernova ul. 9, dvorišče. **Damski s sponami samo 80 Din.**

Tudi ostalih vrst čevljev izredno poceni naprodaj!

Bogata gospodična.

On: «Ljuba gospodična, noč in dan mislim na Vas.»

Ona: «Kaj, ali ste tako zadolžen?»

Toplice so ji pomagale.

Teta: «Ali so tvoji hčerki pomagale toplice?»
Mati: «Seveda! Tam se je seznanila z bogatim trgovcem in se z njim omožila.»

Močna družina.

Župnik: «Kako močna je Vaša družina?»
Kmet: «Če bi moji sinovi skupaj držali, bi pri cerkvenem žegnanju pobili pol župnije.»

Poslanec in župnik.

Župnik: «Koliko otrok pa imate?»
Poslanec: «Samo dva. Vzdrževal in prehranil bi jih pa lahko dvajset.»

Odpušcanje grehov.

Katehet: «Kaj mora storiti človek, da so mu grehi odpuščeni?»

Mala Terezika: «Prej mora grešiti.»

Človeško življenje.

Življenje je železnica, leta so postaje, smrt je zadnja postaja, zdravniki pa kurjači.

Malaksalim

od težkega dela, po izgubljeni sposobnosti za delo, bolnim, slabotnim, živčno bolnim, kateri se popravljajo po kaki težki bolezni, priporočamo «Kalefluid» D. Kaleničenka, ki povrača zdravje, moč in sposobnost za delo, razkroja in odstranjuje vodno kislino, urate, toksine in druge strupe ter škodljive snovi, ki suše našo kri. Vse to so potrdili tisoči zdravnikov in stotine samih bolnikov iz vseh držav (Angleške, Francoske, Amerike, Rusije, Poljske, Jugoslavije, Rumunije in dr.). «Kalefluid» je za svoje vrline odklikovan na hišljenskih razstavah v Parizu, Londonu, Bruslju in Florenci s 4 «grand prix» in 4 velikimi zlatimi kolajnam.

Detajlna naučna literatura D. Kaleničenka «Preporodjal» z zdravniškimi ocenami in pismi bolnikov se pošlje vsakomur brezplačno, obrniti se je: Beograd, Pop-Lukina br. 1, Lit. D. Miloš Marković.

«Kalefluid» je naprodaj v vseh lekarnah in drogerijah. Tudi se razpošilja po povzetju.

REVMATIZEM.

Zahvalna izjava.

Gospodu drju I. Rahlejevu,

Beograd, Kosovska ulica 43.

Moj vnuk Momčilo Cojić, 19 let star, je dobil lansko zimo pri delu na polju revmatizem v sled mraza. Kaj nisem od tedaj vse poskusil in se trudil do raznih zdravnikov v Nišu, Knjaževcu, Soko- I Brestovački Banji, da bi se ozdravil. Pri vsem tolikem kopanju se ni mogel osvoboditi od revmatizma, dokler mu nisem naročil Vašega zdravila «Radio-Balsamika», in sicer tri steklenice, ki ste mi jih pred nekaj meseci poslali, za kar Vam ostanem vedno hvaležen in naklonjen. Bratje Rusi ter tisoče drugih, se sedaj, ko se je moj vnuk razrešil te bolezni in se dobro počuti, zdravi s tem načinom. Moč se mu je vrnila — popoln možak je kakor je bil prej. Prosim Vas, da mi s pošto Knjaževac pošljete še štiri steklenice na moj naslov.

Pozdravljam Vas

Dimitrije Colić,

ekonom iz Žina (Knjaževac).

Zdravilo «RADIO-BALSAMIKA» izdeluje, prodaja in razpošilja po povzetju laboratorij «RADIO-BALSAMIKA» dr. I. Rahlejev v Beogradu, Kosovska ulica 43, prilike 6

Poseganje v tuje dolžnosti.

Mlad mož (svoji starejši ženi): «Zakaj si pa odpustila iz službe sobarico, saj je bila prikupljive zunanosti in je tudi sicer z veseljem izpolnjevala vse dolžnosti.»

Zena (jezno): «Saj to je baš! Odpustila sem jo, ker je zadnje čase začela izpolnjevati že tudi moje dolžnosti!»

Zabranjeno gledanje.

Sin: «Oče mi je prepovedal, da se ne smeva več videti.»

Sobarica: «Ugasni torej luči!»

Trpežnost vaših čevljev se podaljša

ako uporabljate

Luno

pravo terpentinsko kremo.

Prepričajte se!

LES

za kolarsko uporabo kupuje M. Pajfar, kolar, Ljubljana, Trnovo. 55

Mlin

skoraj čisto nov, na vodo, se proda za 6000 Din. — Pojasnila daje Florijan Narač, Sv. Jurij, p. Kungota. 52

Veseli boste

in vedno se boste dobro počutili ako z redno masažo, drgnem em in umivanjem s Fellerjevim pravim blagodišečim Elsafloidom prebudite v vseh delih telesa cirkulacijo krvi, osvežite mišice in vse telo in se storite s tem odpornega in sposobnega za delo. Že od časa naših dedov se kaže Elsafloid pri zunanji in notranji uporabi kot zanesljivo, bolečino olajšujoče domače sredstvo in kosmetikum. To potrjujejo mnoge zshvalnice. Pravi Elsafloid je močnejši in bolje deluje, nego francosko žganje.

Zahtevajte za poskus v lekarnah in odgovarjalnih prodajalnih izrečno „Fellerjev pravi Elsafloid“, v polkusnih steklenicah po 6 Din, v dvojnatih steklenicah po 12 Din, ali specialni steklenicah po 26 Din. Po volji pride tudi cenilka, čim več se naroči naskrat; z zavojulno in oolno vred stane.

9 polkusnih ali 6 dvojnatih ali 2 specialni stekl.	61 Din
27 " " " " " "	133 "
54 " " " " " "	250 "

Naročila nasloviti različno takole:

EUGEN V. FELLER

lekarnar v STUBICCI DOLJI

Elsatrg št. 360 (Hrvatska).

Bolna pljuča je mogoče ozdraviti.

Pljučna tuberkuloza (sušica), kašelj, suhi kašelj, sluzni kašelj, nočno znojenje, bronhialni katar, katar gela, bljuvanje krvi, ulitje krvi, naduho, hripavost, bodenje itd. je mogoče ozdraviti.

Tisoče ozdravljenih.

Zahtevajte takoj knjigo o moji umetni prehrani, ki je že dokaj bolnikov rešila. Ona pripomore pri vsakem načinu življenja, da se bolezen čimprej premaga. Nočno potenje in kašelj ponehata, telesna teža se zviša ter skrajša bolezen po splošni poapnenosti. Slavni možje zdravniške znanosti potrjujejo prednost moje metode ter jo radi priporočajo. Čimprej začnete z mojim načinom prehrane, tem bolje.

Popolnoma zastopaj dobite mojo knjigo, iz katere boste črpali mnogo koristnega znanja. Kdor se hoče tedaj rešiti svoje bolezni, kdor se hoče na hiter način temeljito in brez nevarnosti osvoboditi bolezni, naj piše še danes.

Ponovno poudarjamo, da preimate knjigo popolnoma brezplačno, brez vsake obveze za Vas čemur bo gotovo pritrdil tudi Vaš zdravnik od prvih profesorjev priznana navodila kot **najboljši način Vaše prehrane**. V Vašem interesu je, da takoj pišete po knjigo ter boste tudi vsak čas od mojega tamošnjega zastopnika kar najbolje postreženi. — Črpajte nauke in jača te voljo za zdravje iz knjige izkušenega zdravnika. Vsebuje bodrito ter življensko uteho in se obraca na vse bolelike, ki imajo zanimanje za sedanje stanje zdravljenja pljučnih bolezni. 59

Moja naslov: August Märzke, Berlin-Wilmersdorf, Bruchsalerstrasse Nr. 5, Abt. 881.

INVENTURNA-PRODAJA

Želimo temeljito isprazniti!

„PETOVIA“ ČEVLJI

LJUBLJANA, Dunajska cesta 1a.

PTUJ, Slovenski trg.